№ 4 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆՎԱՐԻ

1914

ՔԱՌԱՍՈՒՆԵՐԵՔԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ՄՇԱԿ

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 9 ՅՈՒՆՎԱՐԻ № 4

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը և 7 ամսվանը 6 րուբլի.
Առանձին համարները ԱՄԷՆ ՏԵՂ 5 ԿՈՊ.
Թիֆլիսում զրկվում են խմբագրատանը.
Մեր հասցէն՝ Тифлисъ, редакція «Мшакъ» Сергіевская ул. № 5.
Tiflis, Rédaction „Mschak“.
Խմբագրատան տելեֆոն № 2—53.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 (բացի կիրակի և տօն օրերից)
Ցայտարարութիւն ընդունվում է ամէն լեզվով
Ցայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10—20 կոպ.
Տպարանի տելեֆոն № 67.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՇԱՐՈՒՆԱԿՎՈՒՄ Է ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՄՇԱԿ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ ԼՐԱԳՐԻ

ՆԵՐԿԱՅ 1914 Թ. ՀԱՄԱՐ

43-ՐԴ ՏԱՐԻ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է

12 և 11 ամիս	10 ամիս	9 ամիս	8 ամիս	7 և 6 ամիս	5 ամիս	4 ամիս	3 ամիս	2 ամիս
10 րուբ.	9 րուբ.	8 րուբ.	7 րուբ.	6 րուբ.	5 րուբ.	4 րուբ.	3 րուբ.	2 րուբ.

Ամերիկայի բաժանորդները պիտի վճարեն տարեկան 6 դոլար. Եւրոպայի բաժանորդները 32 ֆրանկ. Պարսկաստանի բաժանորդները 10 րուբլի. Թիւրքիայի բաժանորդները 120 ղրուշ.

Ցայտարարութիւններ ընդունվում են բոլոր լեզուներով. Ցայտարարութիւնների համար պիտի վճարել առաջին երեսի վրա տողատեղին (պետիտ) 20 կ., վերջին երեսի վրա 10 կ.

Հասցէն փոխելու համար պէտք է ուղարկել նաեւ հին հասցէն եւ 40 կ. նամականիշ.

Հին բաժանորդներից խնդրվում է կցել փոխադրական քաղնին վրա նախկին տպագրված հասցէն իր վրա անցած համարով։

ՊՐԵՄԻԱՆԵՐ

«Մշակի» ՏԱՐԵԿԱՆ այն բաժանորդները, որոնք 1914 թ. համար (սկսած յունվարի 1-ից 1914 թ.) ՄԻՆՉԵՒ ... կամ ՄԱՐՏ-ՄԱՅ վճարած կլինեն 10 րուբլի բաժանորդագինը, կը ստանան ՁՐԻԱԲԱՐ հետեւեալ գրքերից ՄԷԿՆ ՈՒ ՄԷԿԸ.

1) Գր. Արծրունու աշխատութիւնները 1865—1871 թ. Այդ գրքի մէջ զետեղված են Գր. Արծրունու ... 408 էջից։

2) Վիճակի (Ա.-Բալաճարի) Մաթաւէարները ... 520—472 էջից։

Մինչեւ ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 25-ը բաժանորդագրվածները կը ստանան ԵՐԿՐՈՐԴ ...

Մեր հասցէն՝ ТИФЛИСЪ, Редакція „МШАКЪ“. Արտասահմանից՝ TIFLIS, Rédaction du journal „MSCHAK“.

ԱՊԱՌԻԿ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՉԱՄ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ՉԻ ԸՆԴՈՒՆՎՈՒՄ

Յունվարի 4-ին 1914 թ.
ԱԼԵՔՍԱՆԴՐՕՊՈԼՈՒՄ
վախճանվեց
ՄԱՐՏԻՐՈՍ ատ.-բաժանեայ
ՏԷՐ-ՊՕՂՈՍԵԱՆԸ,
որի մասին յայտնում են ազգականներին ու ծանօթներին. 19. 1—1

Կատարինէ Մելիք-Եան, Փեկոյեն, Շաշաշենեան Օհան Բեանդարեանցները յայտնում են ...
ՄԱՐԳԱՐԻՏ ԲԵԱՆԴԱՐԵԱՆՑԻ
մահը, որ տեղի է ունեցել ... 18. 1—1

ԱՐՏԻՍՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԹԱՏՐՈՆ

Հինգշաբթի, յունվարի 9-ին

ՀԱՅՈՑ ԴՐԱՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ ԽՈՒՄԲԸ

կը ներկայացնէ առաջին անգամ հայ բեմի վրա ՖՈՒԼԴԱՅԻԻ

ԷՐՈՍ ԵՒ ՊՍԻԽԷ

Պիէս 5 գործողութեամբ, Թարգմ. Սօֆիա Նղօյեանի

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒՄ ԵՆ.—տ. տ. Աղամեան, Աչխէն, Արուսեակ, Գուլազեան, Մանուչարեան, Սեւումեան, Ցասմիկ, պ. պ. Ալլահվերդեան, Աղայեան, Բերոյեան, Զարիֆեան, Թաշճեան, Մամիկոնեան, Մանուէլեան, Մուրադեան, Ցարութիւնեան, Սեւումեան, Տէր-Առաքելեան, Փափազեան Վահրամ, Օվի-Ահարոնեան և ուրիշները։

Սկիզբը երեկոյեան ճիշդ ժամը 8-ին։

Ռեժիսսեօր՝ ՍԻՐՈՒՄԵԱՆ

11. 2—2

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Շաբաթ, յունվարի 11-ին, տեղի կունենայ

ԶՕԿԱԿԱՆ IV ԵՐԵԿՈՅԹԸ

Դրամատիկական խմբի դերասանների և զօկ սիրողների բարեհաճ մասնակցութեամբ

կը խաղացվեն

I. ՓԻՇՏ, Ա ԿԱՏՈՒ

կատակ մէկ գործ. թժ. Ար. Զարգարեանցի (զօկերէն)

II. ՀԷՔԻԱԹ

Դրամատ. էտիւդ մէկ գործ. Միք. Մանուէլեանի (հայերէն)

III. ՎԻՃԱԿ (Ջանգուլում)

պատկեր մէկ գործ., երգերով և պարերով, թժ. Ար. Զարգարեանցի

Ջինւորական օրկեստր, դուդուկ, ՊԱՐԵՐ.

Երեկոյթը կրելու է բուն զօկական բնոյթ և կը լինի միանգամայն հասկանալի և հետաքրքրական բոլոր և ոչ-զօկերի համար։

Ընդմիջումներին զօկ կանայք և աղջկերքը կը հիւրասիրեն հանդիսականներին զօկլստանի չոր մրգերով, գաթայով, հարուշակով և յայտնի ՉՐՈՎՈՎ։

12. 1—1 առ.

Կարգադրիչ թժ. Ար. Զարգարեան

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏՈՒՆ
(ԶՈՒԲԱԼՕՎԻ ԱՆՈՒԱՆ)

Հինգշաբթի, յունվարի 9-ին
ՀԱՅԿ. ԴՐԱՄ. ԽՄԲԱԿՑ.
մասնակց. տիկ. Սիրանոյշի և այլ դերասանների
Երկրորդ անգամ ժողովրդի խնդրանօք
կը ներկայացնէ

ԱՆՅԱՅՏ ԿԻՆ

Դրամա 5 գործ. Թարգմ. ՄԱԺԱԿԻ

Մասնակցում են—տ. տ. Արովեան, Զաբէլ, ՍԻՐԱՆՈՅՇ, օր. Սօլօվեան, պ. պ. Աղավալեան, Գաւրօշ, Գալստեան, Երամեան, Լազարեան, Խաչիկեան, Ճօնեան, Ցարութիւնեան, Ցարութիւնեան II, Վարդանեան, Տէր-Յովհաննիսեան, Ռուսեան, Օհանեան և ուրիշները։

Սկիզբը երեկոյեան ժամը 8-ին։

Ռեժիսսեօր՝ Տ. ՍԻՐԱՆՈՅՇ

Վարչութեան հերթապահ անդամ՝ Ց. ՄԱԼԽԱՍԵԱՆ

16. 1—1

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ

Աւագների խորհուրդը յայտնում է ի տեղեկութիւն պ. պ. անդամների, որ չորեքշաբթի, յունվարի 15-ին, երեկոյեան ժամը 9-ին կը կայանայ

Տարեկան ընդհանուր ժողով

Զբաղմունքի առարկաներն են.

ա) Վերստուգիչ յանձնաժողովի զեկուցումը։

բ) 1913 թ. հաշւի քննութիւնը։

գ) Աւագների և վերստուգիչ յանձնաժողովի անդամների ընտրութիւն 1914 թ. համար։

դ) 1914 թ. նախահաշւի հաստատումը։

(կ. չ.) առ. 3—1

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ ԵՒ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Հանգուցեալ

ԱԼ. ՔԱԼԱՆԹԱՐԻ

„Экономическія перспективы Восточной Анатоліи“

բրօշիւրը։

Գինն է է 25 կոպ.

Գնել ցանկացողները կարող են դիմել «Կենտրօնական», «Գուտտենբերգ», «Գիր» գրավաճառանոցներին, ինչպէս և «Մշակի» խմբագրատանը։

(օ.մ.) առ. 1225. 10—4

ԿՆԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ռտիշչեվսկայա 13, տէլէֆօն 4—21.

Ընդունելութիւն թէ կանացի և թէ ներքին, նոյնպէս և վիրաբուժութեան կարիք ունեցող մնայուն (стаціонаръ) հիւանդների (բացի վարակիչ և հոգեկան հիւանդութիւններից) վաղօրօք գրվելու պայմանով։

Ընդունելութիւն՝ կանացի հիւանդ. ամէն օր՝ ժ. 11—12 առ.։

Հիւանդանոցի բժիշկները

Ա. Ա. Ցարութիւնեան
Ն. Ն. Վեսելօվզօրօվ
Վ. Ա. Զակրժեվսկի
Ի. Գ. Կալամկարեան
Ա. Ա. Նօվիցկիյ
Գ. Ն. Տէր-Ներսէսեան
Ն. Զ. Ռամիկեան
Ա. Ր. Փիշէր
Ս. Պ. Տահլպարոնեանց

(հ.կ.) առ. 868. 100—18

Բերլինի համալսարանի

ԲԺՇԿԱՊԵՏ

Գ. Գ. ՄԵՀՐԱԲԵԱՆՑ

Վերադառնալով արտասահմանից վերանորոգեց ներքին հիւանդութիւնների ընդունելութիւնը. առանձնապէս կրծքի, թոքերի, ԹՈՔԱԽՏԻ և սրտի. բժշկութիւն նաև խառն ՏՈՒԲԵՐԿՈՒԼԻՆՆԵՐՈՎ, արհեստական ՊՆԷՎՄՕՏՕՐԱԿՍՈՎ։ Թոքերի և սրտի քննութիւնը լուսաւորված ՌԵՆՏԳԷՆԵԱՆ ՃԱՌԱԳԱՅԹՆԵՐՈՎ։ Ամէն օր՝ 9—1 ժամ ցեր. և 5—7 ժ. երեկոյեան. ՉՔԱՒՈՐՆԵՐԻՆ առ. ժ. 9—10 ՁՐԻ։ Бебутовская 23, тел. 7—92.

(ա.օ.) առ. 977 100—53

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Ս. ԿԷՕՆՃԵԱՆ

Ընդունում է ատամի և բերանի հիւանդութիւն ունեցողներին. պլօմբ, արհեստական ատամներ, ատամի հեռացում, (առանց ցաւի)։

Ընդունելութիւնը՝
Ամէն օր (Առաւօտեան ժ. 9—2-ը
(Երեկոյեան ժ. 4—7-ը

Անկիւն Աբաս-Աբադսկայա հրապարակի և Լերմոնտովսկայա փողոցի, № 1.

(հ.հ.կ.) առ. 679. 74—48

ՎԵՐՋԻՆ ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

—o—

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՀՐՈՎԱՐՏԱԿ

(Ցանուն ներքին գործերի մինիստրի՝ զեմստվային հաստատութիւնների 50-ամեակի առիթով)

—

Պետերբուրգ, 7 յունվարի

Արքայական հոգատարութեամբ ռուսական պետութեան բարգաւաճման մասին, Մեր երջանկայիշատակ պապ Ալեքսանդր II Կայսրը շնորհեց Ռուսաստանին նոր եղանակ հասարակական կեանքի, որի մէջ ազգաբնակութեանը ազատութիւն էր տրված զարգացնելու իր հոգեկան ու տնտեսական ույժերը։

Այդ ինքնակալ մտադրութիւնը վաւերացված է մի շարք պետական ձեռնարկութիւններով, որոնց թւումն է կարեւորագոյն զեմստվային ինքնավարութիւնը։

Ցանուն սենատի տրված Բարձրագոյն անուանական հրովարտակով 1864 թ. յունվարի առաջին օրը՝ տեղական ազգաբնակութիւնը կոչվեց իր ընտրեալ անձանց միջոցով մօտիկ մասնակցութիւն ունենալու նահանգի և գաւառների կարիքներին ու տնտեսական օգուտներին վերաբերող գործերը վարելու մէջ։

Պետական կառավարութեան ձեը կատարելագործելու հոգատարութեամբ, Մեր սիրեցեալ ծնող Ալեքսանդր III Կայսրը բարւոք նկատեց աւելի սերտ կապակցել զեմստվային հաստատութիւնների գործունէութիւնը կառավարական հիմնարկութիւնների հետ և ուժեղացնել ընտրողների աւելի կրթված շրջանների մասնակցութիւնը զեմստվային գործում։ Լայն կերպով հաղորդակցելով իր ույժերը զեմստվային աշխատանքին, դէպի Միապետի ձեռներէցութիւնները հանապազ արձագանքող ազնուականութիւնը այստեղ եւս ընդհանուր գործի մէջ ցոյց տուեց իր անձնուրաց, ինչպէս միշտ, ծառայութիւնը զեմստվային օգնութեանը անհամեմատ կարօտ ազգաբնակութեան՝ Մեր սրտին մօտ գիւղացիութեան բարեկեցութեանը։

Ներկայումս հայեացք ձգելով զեմստվային գործիչների անցած ճանապարհին, Մենք բերկրալի զգացմունքով ճանաչում ենք տեղական տնտեսութեան շրջանում բոլոր դասակարգերի ցոյց տուած միացեալ աշխատանքի բովանդակ արդիւնաւոր հետեւանքները։ Զեմստվային մարդկանց համերաշխ ջանքերով ազգաբնակութեանը տրվեցին հոգեկան զարգացման, մարմնական առողջացման ու կենցաղի ընդհանուր բարելաւման հզօր միջոցներ։ Անցեալի աջողութիւնները՝ ապագայի բարգաւաճման գրաւականն են։ Լուսաւորված, կազդուրված ու հարստացած Ռուսաստանը թող Աստուծոյ ողորմութեան հովանու ներքոյ դառնայ զեմստվային հաստատութիւնների թագակիր տնօրինողների ինքնակալ ձեռնարկութիւնների կենդանի յուշարձան։ Մեր շնորհակալական մտքով թող յարգվեն և նրանց արժանաւոր գործակիցների, և միւս հանգուցեալ զեմստվային գործիչների աշխատանքները։ Իսկ բոլոր աշխատած ու ներկայումս էլ զեմստվային անդաստանում գործողներին և կառավարական այն պաշտօնեաներին, որոնք խուրացրել են իրանց գործողութիւններին մէջ ծառայութիւն՝ տեղական տրնտեսական շինարարութեան շահերին, նուիրված լինելով հանդերձ ընդհանուր պետական գործի մեծ պատգամներին, արտայայտում ենք Մենք զեմստվային հաստատութիւններ հիմնվելու 50-ամեակի այս նշանաւոր օրը Մեր միապետական երախտագիտութիւնը։

Այսօրվայ յիշատակին Մենք հրամայեցինք ձուլել շքադրամ և սահմանեցինք կրծքի նշան։

Իսկականի վրա Նորին Կայսերական Մեծութեան սեփական ձեռքով ստորագրված է՝

«ՆԻԿՕԼԱՅ»

Ցարսկոյէ Սէլօ, 8 յունվ. 1914 թ.

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4, 5, 6 և 7 յունվարի

Պետերբուրգ.—Ձմերային պալատում տեղի ունեցաւ Բարձրագոյն ելք դէպի տաճարը, յետոյ յորդանան, որ շինված էր Նէվայի վրա։ Երբ ժամանակ Թագաւոր Կայսրը բարեւում էր պալատի դահլիճներում կանգնած զօրքերին։ Տաճարում Կայսրին դիմաւորեցին Պետերբուրգի միտրօպօլիտը և հոգեւորականութիւնը։ Բարձր հոգեւորականութեան եւեւից գնում էին Կայսրը և Մեծ Իշխանները։ Ջրօրհնէքից յետոյ Կայսրը բարեհաճեց ուղեկցել սրբապատկերները տաճար տանելուն, յետոյ, զօրքերի հետ բարեւելով, անցաւ Իր հանգստասենեակը։ Ժամերգութեան միջոցին տաճար ներս թողին դիւանագիտական մարմինը։

Պետերբուրգ.—Թագաւոր Կայսրը, համաձայն ժող. լուսաւորութեան մինիստրի ամենահպատակ զեկուցման, բարեհաճեց յանձնարարել ժող. լուսաւորութեան մինիստրի խորհրդի անդամ Պֆաֆֆիուս-ֆօն-Բէրնգարդին կատարել մինիստրի օգնականի պարտականութիւններից մի քանիսը, իրաւունք տալով ներկայ լինել սենատում և պետական բարձր ատեաններում մինիստրի փոխարէն։

Պետերբուրգ.—Զեմստվային հաստատութիւնների 50-ամեակի առիթով Պետրոս-Պօղոսի անուան տաճարում կատարվեց հոգեհանգիստ Ալեքսանդր II և Ալեքսանդր III կայսրների յիշատակին։ Ներկայ էին մինիստրների խորհրդի նախագահը, ներքին գործերի, արդարադատութեան, ժող. լուսաւորութեան, առեւտրի մինիստրները և աւելի քան 300 զեմստվային ներկայացուցիչներ։ Ալեքսանդր II Կայսրի դամբարանի վրա դրվեց արծաթէ մի պսակ «Շնորհապարտ զեմստվային Ռուսաստանը 1864—1914 թ. թ.» մակագրութեամբ։

Երեկոյեան Պետերբուրգի զեմստվօյի շէնութեան մէջ տեղի ունեցաւ զեմստվօների լիազօրների բաւէտը փոխադարձ ծանօթութեան համար։

Բաքու.—Լոյս յունվ. 6-ի գիշերը խորտակվեց բօրսային մի աւտոմօբիլ նաւթահանքերը գալիս. սպանվեցին 3, ծանր վիրաւորվեցին 4 հոգի։

Բաքու.—Թիֆլիսի դատաստանական պալատի նստաշրջանը ձեռնարկեց քննելու նախկին հաշտարար դատաւորներ Բէլեաեվի և հաշտարար համագումարի քարտուղար Ասկէրօվի գործը, որոնք մեղադրվում են խարդախութեան և աւելի քան 300,000 ր. վատնելու մէջ, և պետական գանձարանի այն վեց պաշտօնեաների գործը, որոնք մեղադրվում են յիշեալ անձանց աջակցելու։ Գլխաւոր մեղադրեալ Ասկէրօվը մեռել է։ Վկաներ կանչված են 20-ից աւելի մարդ։

Պետերբուրգ.—Աէրօկլուբին թոյլատրված է գումարել ապրիլի 8-ին Պետերբուրգում համառուսական օդագնացութեան համաժողով։

Նահանգական դատարանը դատապարտեց «Рус. Молва»-ի խմբագիր Լուչնիկօվին 50 ր. տուգանքի և մի ամսով բանտարկութեան։

Այսօր Գործակալութիւնս Եկատէրինօսլավի, Պօդօլի, Պօլտավայի և Խարկովի նահանգների զանազան քաղաքներից ստացաւ հեռագիրներ նոր տեղական դատարանների բացման մասին։

Պետերբուրգ.—Քաղաքապետը պաշտօնապէս նամակով յանուն քաղաքագլխի՝ բողոքեց դումայի այն որոշման դէմ, որի համաձայն հանդիսաւոր նիստ է կայանալու զեմստվօյի 50-ամեակի օրը։

Ֆիզիկայի և քիմիայի դասատուների հետեւեալ համագումարը տեղի է ունենալու Մօսկվայում 1915 թ.։

Խարկով. — Անասնաբոյժների հետեւեալ համագումարը կայանալու է Պետերբուրգում 1918 թ.։

Պետերբուրգ.—Ժանտախտի դէմ մաքառող մասնաժողովը զանազան քաղաքների և զեմստվօների յատկացրեց հակախօլերային ձեռնարկութիւնների համար 150,000 ր.։

Թէհրան.—Առաւօտը գլխաւոր գանձապահ Մօրնարի տան առաջ ժողովվեցին շատ այսպէս կոչված թօշակաւորներ, պահանջելով անյապաղ վճարել իրանց հասնող կենսաթօշակները։ Գանձապահի կարգադրութեամբ ամբոխին ցրեցին ժանդարմները։ Սպասվում են նոր ցոյցեր։

Լօնդօն.—Կայացաւ սուֆրաժիստուհիների միտինգ, որի ժամանակ հռետօրուհիներից մինը յայտնեց, որ սուֆրաժիստուհիների միութիւնը վճռել է պատգամաւորութիւն ուղարկել Գէօրգ թագաւորի մօտ, խնդրելով տալ կանանց ընտրողական իրաւունքներ։

Լօնդօն.—Ձերչիլը լիազօրեց Րէյտէրին յայտնելու, որ լրագրական բոլոր ենթա-

գրութիւնները, թէ կաբինէտի մէջ սկսվել են լուրջ տարաձայնութիւններ ծովային բիւջէի առիթով, միանգամայն անհիմն են։

Պարիզ.—Պուանկարէն նախաճաշ տուեց ի պատիւ Վէնիզէլոսի։

Պուանկարէն ընդունեց օտարազգի դիւանագէտներին։ Իզվօլսկիի մօտ տեղի ունեցած ճաշից յետոյ, Պուանկարէն ընդունեց աւստրիական դեսպանի հրաւէրը։ Վաղը ճաշ է տալիս գերմանական դեսպանը։

Պարիզ.—Ձիուց ընկնելով և վէրք ստանալով մեռաւ նախկին զինուորական մինիստր Պիկարը։

Պարիզ.—Ցոյն գաղութը ճաշ տուեց ի պատիւ Վէնիզէլոսի, որ իր ճառում հաստատեց, թէ յոյները վառ համակրանք ունեն դէպի Ֆրանսիան։

Վէնիզէլոսը մեկնեց Լոնդոն։

Սենատը ձեռնարկեց քննելու եկամտային հարկի օրինագիծը։ Պալատը 358 ձայնով ընդդէմ 114-ի ընդունեց Պիկարի թաղման 20,000 ֆրանկ ծախսը։

Կաթուածից վախճանվեց նախկին պատգամաւոր, մարդու իրաւունքների լիգայի նախագահ Պրէսսանսէն։

Պարիզ.—Պալատը 424 ձայնով 131-ի դէմ ընդունեց աշխարհիկ դպրոցի պաշտպանութեան օրինագիծը։

Պէկին.—Պրեզիդէնտի հրովարտակով առաջարկվում է բարձր իշխանութիւններին խստագոյն հսկողութիւն ունենալ յեղափոխական կազմակերպութիւնների գործունէութեան վրայ։

Տօկիօ.—1914 թ. ծովային ույժերը ընդլայնելու համար յատկացված է 62 միլիօն իէն։

Պաշտօնապէս յայտարարվեց, որ միկադոյի թագադրութիւնը կայանալու է փետրվարի 10-ին։

Տօկիօ.—Կիօտոյի համալսարանի իրաւաբանական ֆակուլտէտի պրօֆէսօրները ներկայացրին հրաժարականի խնդրագիր բերև բողոք այն բանի, որ այսուհետև պրօֆէսօրները նշանակվելու են մինիստրի իշխանութեամբ, այլ ոչ թէ ընտրվելու են պրօֆէսօրական կօլլէգիայից։ Դասախօսութիւնները համալսարանում դադարել են։

Պրետօրիա.—Երկաթուղային ծառայողները նոր պայմանագիր ստորագրեցին երկաթուղու վարչութեան հետ և աշխատանքները վերսկսեցին։

Իօհաննէսբուրգ.—Պաշտօնապէս հաղորդվում է, որ երկաթուղային երթևեկութիւնը համարեա ամբողջ երկրում կատարվում է կանոնաւոր։

Լիսաբօն.—Կասկաս գծի վրա զինուորական գնացքի վրա ապստամբները նետել են երեք ռումբ։ Զինուորները համազարկ տուին։ Մի քանի մարդ վիրաւորված են, երեք հոգի կալանաւորվեցին։

Լիսաբօն.—Արտասահմանեան պօստը չէ գալիս հինգշաբթի օրվանից։

Գործադուլները առաջ բերին երեք գնացքների խորտակումն, յետոյ ցնդեցնելով րէլսները։ Վիրաւորված են մի քանի ճանապարհորդ և հանրապետական զինուոր։

Լիսաբօն.—Երկաթուղային ծառայողները աստիճանաբար վերադառնում են իրանց աշխատանքներին։

Մակասար.—Երեք բանտարկեալ, ձեռք ձգելով պահապանի ատրճանակն ու բանալիները, փորձեցին փախչել բանտից և սպանեցին չորս պահապանի։ Փախստականների հետ սկսվեց կատաղի գնդակաձգութիւն. փախստականները սպանվեցին։ Հրացանաձգութեան ժամանակ սպանվեց կոնգրէսի նախկին անդամ Թոմասը, որ այդ պահին դիտում էր բերդը։

Պրագա.—«Նարօդնի Լիստը» հաղորդում է, որ ներքին գործերի մինիստրը մերժեց վաւերացնել ռուսաց ակումբի կանոնադրութիւնը, յենվելով այն բանի վրա, թէ Պրագայում ռուսաց ակումբ հիմնելը վտանգաւոր է աւստրիական պետութեան համար։

Բուխարեստ.—Մեկնեց ռումինական դեսպանութիւնը Մեծ Իշխանի արձանի բացմանը ներկայ գտնվելու համար։

Մօնտէկարլօ.—Եկաւ ռուս աւտոմօբիլիստ Նագէլը, որ անցել է 30,000 վերստ տարածութիւն Եւրօպայում և Աֆրիկայի հիւսիսում. Նագէլը աւտոմօբիլ-կլուբից ընտրվեց պատուաւոր անդամ։

ՄԱՀԱՓՈՐՁ ՇԷՐԻՖ ՓԱՇԱՅԻ ԴԷՄ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4—7 յունվարի

Պարիզ.—Լրագրական տեղեկութիւնների համաձայն, Շէրիֆ-փաշայի կեանքի դէմ մահափորձող «Իսկէնդէր-բէյը» իսկապէս ռուսահպատակ Նիկոլայ Շէյկօվսկին է, որ գտնվում է Թիւրքաց ծառայութեան մէջ։

(Լրագիրներից)

Պարիզից հեռագրում են հետևեալը.

«Շէրիֆ-փաշայի կեանքի դէմ մահափորձ կատարած և ձերբակալված Ն. Շէյկօվսկին ռուս է, մահմեդականութիւն ընդունած, և անցագրում գրված է Իսկէնդէր-բէյ անուան տակ. ձերբակալված է նաև դերասան Բուրհանէդդինը։ Շէյկօվսկին, իրան անուանելով Թիւրքաց և ռուսաց լրագիրների թղթակից, եկաւ Շէրիֆ-փաշայի մօտ և աշխատեց ձեռք բերել նրա վստահութիւնը։ Շէրիֆը մահափորձից յետոյ իրան պահում է կասկածելի։ Ոստիկանութիւնը խուզարկելիս գտաւ նրա մօտ վաւերաթղթեր, որոնք վկայում են, որ նա Թիւրքաց ոստիկանութեան պրօվօկատոր-գործակալ է և երիտասարդ-թիւրքերի գաղտնի էմիսար։

«Շէրիֆը նպատակ ունէր մուտք գործել «Դաշնակցութիւն» կուսակցութեան կօմիտէտի մէջ և իբրև քարտուղարի հրաւիրեց Վարդան անունով մի հայի։ Վերջինս, լաւ բան չը գուշակելով, ծանօթացաւ Շէյկօվսկիի գրագրութիւնների հետ և հեռացաւ։

«Շէյկօվսկին ձերբակալվեց Կ. Պօլսից ուղարկված հրամանով։ Հարցաքննվելիս նա խոստովանեց, որ հետևում էր Շէրիֆին։ Մահափորձին մասնակցութիւն ունենալը նա հերքում է։

«Բուրհանէդդինը նոյնպէս նպաստավում էր Շէրիֆից և, ունենալով մուտք ամենուրեք, հետևում էր դաշնակցականներին»։

ԹԻՒՐՔԻԱՅԻ ՇՈՒՐՋԸ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4—7 յունվարի

Պարիզ.—Դումէրգն ընդունեց Ջավիդ-բէյին։ «Տանի» ասելով, Դումէրգը պահանջել է, որպէսզի բանակցութիւնները ունենան ոչ միայն ֆինանսական, այլ և քաղաքական բնաւորութիւն, և ժամանակել է, որ այդ հարցի առիթով գոյութիւն ունի լիակատար համաձայնութիւն Ֆրանսիայի և նրա դաշնակիցների ու բարեկամների միջև։

Պարիզ.—«Ժուռնալ-դէ-Դէբա», քննելով Թիւրքաց փոխառութեան հարցը, ասում է, որ Ֆրանսիան կարող է թոյլ տալ փոխառութիւնը միայն հետևեալ չորս պայմանով. պէտք է տրվեն կաթեգօրիկ հաւաստիացումներ ու երաշխաւորութիւններ, որ փոխառութիւնը նոր պատերազմ պատրաստելու համար չէ, որ միջոցներ են ձեռք առնված դրամները Թիւրքիայի ձեռքով անհաշիւ ծախսելու դէմ. Թիւրքիան պէտք է վստահեցնէ, թէ քաղաքականապէս անկախ է գերմանական զինուորական միսսիան կազմակերպելիս և որ իրականապէս կը գործադրվեն բարենորոգումները Հայաստանում։

Հռոմ.—«Տրիբունան» կարծում է, որ այն տեղեկութիւնը, թէ իբր Իտալիան պահանջել է Թիւրքիայից տալ կօնցէսիաներ Փոքր Ասիայում երկաթուղիներ կառուցանելու համար, սխալ է։

Կ. Պօլիս.—Գիրսը մեկնեց Պետերբուրգ կարճ ժամանակով։

Բերլին.—Գերմանական ղեկավար շրջաններում կարծում են, որ ռուսաց հասարակական կարծիքը գտնում է, թէ գերմանական քաղաքականութիւնը զինուորական միսսիայի հարցում հէնց սկզբից ձգտում էր խուսափել Ռուսաստանի հետ վէճեր ունենալուց և նպաստեց այն բանին, որպէսզի Ռուսաստանի առարկութիւնները Սանդէրսի իշխանութեան դէմ ուշադրութեան առնվեն Բ. Դրան և Կ. Պօլսի ռուսաց դեսպանի բանակցութիւնների ժամանակ։ Այժմ այդ հարցը ռուսաց և գերմանական կառավարութիւնների միջև հարթված է համարվում։ Այդ հարցի առիթով տեղի ունեցած բանակցութիւնները մի անգամ ևս ապացուցեցին, որ երկուստեք մեծ նշանակութիւն է տրվում Գերմանիայի և Ռուսաստանի միջև բարի յարաբերութիւններ պահպանելուն։

Կ. Պօլիս.—Գեներալ Բրօնսար-Ֆօն-Շէլլէնդօրֆը պաշտօնանկ է լինում Սկիւտարի զօրաբանակի հրամանատարի պաշտօնից, որովհետև նշանակվել է գեներալ-շտաբի պետի առաջին օգնական։

(Լրագիրներից)

Անգլիական ֆինանսական շրջանները չափազանց մտահոգ են դարձել այն հանգամանքից, որ ֆրանսիացիք եռանդով գործում են Փոքր-Ասիայում, Սիրիայում և Պաղեստինում։

Վերջին տեղեկութիւնների համաձայն, «Պերէն» դրամատունը կօնցէսիա է ստացել կառուցանելու Զմիւռնիա-Դարդանէլ գիծը, որ ունի մեծ ռազմագիտական ու առևտրական նշանակութիւն։

Կազմվել է նաև Լիբանանի դրամատուն, որի անօրէնները են ֆրանսիացի նախկին մինիստրներ և ազդեցիկ սենատօրներ։ Այս դրամատունը ներկայումս բանակցում է փոխառութեան մասին Լիբանանի կառավարութեան հետ և դրամ է տալիս Հաուրան Սիրիայում կառուցվող երկաթուղիներին և Հալէպ-Մուսքէնէ գծին Եփրատ գետի ափին։

Այդ կօնցէսիաներով ֆրանսիացիք մասամբ մուտք կը գործեն բրիտանական և գերմանական տնտեսական ազդեցութեան շրջանը, որի նկատմամբ արդէն համաձայնութիւն է կայացել գերմանացի և անգլիացի ֆինանսիստների միջև։

ԲԱԼԿԱՆԵԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

(Պետերբուրգի Հեռ. Գործ.)

4—7 յունվարի

Ցէտինիէ.—Չերնոգորական կառավարութիւնը հրատարակել է հետևեալ տեղեկութիւնը. «Արտասահմանեան մի քանի լրագիրների տարածած այն տեղեկութիւնները, թէ Ռուսաստանի վերաբերմունքը դէպի Չերնոգորիան սառել է, միանգամայն սխալ են։ Ռուսաստանի և Չերնոգորիայի միջև գոյութիւն ունեն դարձեալ սրտագին վստահութեան ու հայեացքների համերաշխութեան տրադիցիոն անքակտելի յարաբերութիւններ։ Չերնոգորական կառավարութիւնը յանձին Ռուսաստանի տեսնում է իր միակ ու անկեղծ պաշտպանին»։

Վիէննա.—Իզմայիլ-Քէմալը հերքում է իր հրաժարականի մասին տարածված լուրերը։

Աթէնք.—Կ. Պօլսի հելլենական դեսպան Պանասը դեսպանատան կազմով այսօր մեկնում է Կ. Պօլիս։

Աթէնք.—Թագուհու և գահաժառանգի Բերլին այցելելու առիթով Աթէնքի գործակալութիւնը հաղորդում է, որ հակառակ տարածված կարծիքի՝ այցելութիւնը զուրկ է քաղաքական բնաւորութիւնից։

Վիէննա.—«Կոր. Բիւրօյին» հեռագրում են Վալօնից, որ յունվարի 5-ից այլևս կռիւներ տեղի չեն ունենում Էլբասանի շուրջ, որովհետև վերջին ճակատամարտում ապստամբները ջարդվեցին ժանդարմէրիայից։ Էլբասանի շրջակայքի բնակիչները՝ քաղաք գալով՝ յայտնում են, որ թշնամական զգացմունքներ չեն տածում դէպի ժամ. կառավարութիւնը և մասնակցեցին կռիւներին ապստամբների պահանջով։

Հռոմ.—Ստեֆանին հերքում է մամուլի այն տեղեկութիւնը, թէ իբր սերբիական միսսիան Իտալիային նօտա է ներկայացրել Ալբանիան միջազգային զօրքերով գրաւելու վերաբերութեամբ։

ՀՐԱԲՈՒԽԸ ՃԱՊՕՆԻԱՅՈՒՄ

(Պետ. Հեռ. Գործ.)

4—7 յունվարի

Տօկիօ.—Սակուրասիմա կղզում հրաբխային գործունէութիւնից ծովային յատակը ենթարկվեց փոփոխութիւնների։ Կազմվել է կղզի։ Սակուրասիման միացաւ Կիուսիուի հետ։ Սակուրասիմա կղզում այրվեցին 2000 տուն։

Տօկիօ.—Սակուրասիմայում տեղի ունեցաւ նոր հրաբխային վիժում։ Սակուրասիմայի մի քանի տեղերում համատարած ծածկված է լավայով, որ թափվում է ծովը։ Սակուրասիմայում վնասները հաւասարվում են 4 միլիօնի, Կագօսիմայում՝ կէս միլիօնի։

Տօկիօ.—Կագօսիմայից ոչ հեռու երկրաշարժից մի կիրճի մօտ ճանապարհը փլվեց։ Հողի տակ են մնացել քաղաքից փախած 300 հոգին։

Սակուրասիմայի հրաբխային վիժումը և երկրաշարժը թուլանում է։

Տօկիօ.—Սակուրասիմայում տեղի ունեցաւ նոր ուժեղ պայթում, որ շրջակայքում առաջ բերեց երկրաշարժ։ Կագօսիմայի բնակիչները, որոնք սկսել վերադառնում էին, նորից փախան քաղաքից։ Երկաթուղային հաղորդակցութիւնը Կագօսիմայի հետ խզված է։ Միցուի և Կավասակի ֆիրմաները նուիրաբերեցին երկրաշարժից վնասվածներին օգնող մասնաժողովին ամեն մէկը 100 հազար իէն։

ՖՐԱՆՍԻՍ ԴԸ ՊՐԷՍՍԱՆՍԷ

Հեռագիրը գուժեց, որ ֆրանսիացի նշանաւոր հրապարակախօս, քաղաքական գործիչ և պարլամէնտի նախկին անդամ, «Մարդկային Իրաւունքների Դաշնակցութեան» նախագահ Ֆրանսիս դը Պրէսսանսէն վախճանվել է կաթուածից։

Ոչ միայն ֆրանսիական մեծ ազգը, այլ և շատ փոքր ազգեր յանձին Պրէսսանսէի կորցնում են մի արի և ազնիւ մարտիկ՝ մարդկային նուիրական իրաւունքների և ճնշված, հարստահարված փոքր ազգերի իրաւունքների պաշտպանութեան համար, և այդ ազգերի թւում նաև թիւրքահայ ժողովուրդը, որի պաշտպանութեան համար նա խմբագրում էր «Pro Armenia» թերթը։ Վերջին յօդուածը, որ մենք ստացանք այդ լրագրի մէջ նրա ստորագրութեամբ, ունի «L'Orient et la Paix» վերնագիրը և տպված է դեկտեմբերի 25-ի համարում։

Կորուստը մեծ է, մանաւանդ մեզ համար, որովհետև համոզված ենք, որ Ֆրանսիան կունենայ Պրէսսանսէին փոխարինողներ, բայց դժուար թէ թիւրքահայ ժողովուրդն ունենայ Պրէսսանսէի պէս արի պաշտպան իր դատի համար։

Աւելի մանրամասն կենսագրականը թողնելով այլ անգամի, մենք այսօր միայն անկեղծ և սրտագին վիշտ ենք արտայայտում մեծ մարդու, մեծ քաղաքական և հայասէր գործչի մահվան առիթով։

Ցաւակցական հանգիստ Նրա աճիւնին։

Հ. Ա.

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԸ

ՌՈՒՍ-ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԸՆԴՈՒՆՈՒՄԸ Բ. ԴՌՆԻՑ

Հեռագրական գործակալութիւնը յունվարի 4-ին հետևեալ տեղեկութիւններն է հաղորդում.

«Բանակցութիւնները Բ. Դռան հետ Հայաստանում մտցնելի րէֆօրմների մասին մօտենում են վախճանին։ Րէֆօրմների գլխաւոր հիմունքը ընդունված են Բ. Դռան կողմից։ Հայաստանը բաժանվում է երկու վիլայէթի։ Նրանցից իւրաքանչիւրը կառավարվելու է թիւրքահպատակ գեներալ-նահանգապետի ձեռքով, որ նշանակվում է մեծ պետութիւնների և Բ. Դրան փոխադարձ համաձայնութեամբ։ Գեներալ-նահանգապետի իրաւունքներն ու լիազօրութիւնները նոյնն են, ինչ որ ունէր Մակեդօնիայի գեներալ-տեսուչը։ Գեներալ-նահանգապետին կից գտնվելու են երկու եւրօպացի խորհրդականներ լայն լիազօրութիւններով։ Հաստատվելու են նաև շրջանային խառն խորհուրդներ, որոնց անդամները լինելու են հաւասար թւով հայեր և մահմեդականներ»։

Այս տեղեկութիւնները ցոյց են տալիս, որ ռուսաց կայսերական կառավարութեան յամառ պնդումները զուր չանցան, Բ. Դուռը ստիպվեց տեղի տալ։

Ուրեմն, պրինցիպով և պաշտօնապէս Բ. Դուռը ընդունել է րէֆօրմների ծրագիրը։ Անշուշտ, իրագործումը հնարաւոր կը լինի միայն այն դէպքում, եթէ նա յանձնվի եւրօպական կօնտրօլի, այսինքն եթէ եւրօպական մեծ պետութիւններից երկուսին կամ մէկին (Ռուսաստան և Գերմանիա) յանձնվի վերահսկողութիւնը։

ԼՈՒՐԵՐ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԻ ՄԱՍԻՆ

Պետերբուրգից հեռագրում են, որ Ռուսաստանի բանակցութիւնները Բ. Դրան հետ Հայաստանի բարենորոգումների վերաբերութեամբ՝ մօտենում են իրանց վախճանին։

—

Լուրերի համաձայն, Բերլինում ստեղծվել է չափազանց անհանգիստ տրամադրութիւն հայկական հարցի լուծման առիթով։

—

Պետերբուրգից հեռագրում են «Рус. Сл.»-ին.

«Երիտասարդ թիւրքերի կօմիտէտը պատրաստում է Հայաստանում հակահայկական ջարդ և այդ ուղղութեամբ եռանդուն ագիտացիա է մղում։ Գործը այնտեղ է հասել, որ երիտասարդ թիւրքերի կօմիտէտի էմիսարները շրջում են Հայաստանը և բոլոր մահմեդականներին խորհուրդ են տալիս ձեռք բերել սպիտակ չալմաներ (տիւրպան) և սպիտակ ֆէսեր։ Գիշի այդ սպիտակ ծածկոցներով պէտք է տարբերվեն բոլոր մահմեդականները։ Ջարդարարների ակտիվ դեր խաղում են քիւրդերը, որոնք վերջերս ստացել են մեծ քանակութեամբ զէնք»։

—

Մենք հաղորդել էինք տեղեկութիւն ռուսաց դեսպան Գիրսի և Թիւրքաց մեծ վեզիրի միջև տեղի ունեցած խօսակցութեան մասին, վերաբերեալ հայկական բարենորոգումներին։ Միևնոյն ժամանակ մենք տուեցինք տեղեկութիւն, որ Բ. Դուռը նորից աշխատում է արգելքներ ստեղծելով հայկական հարցը թաղել։

Այդ առիթով «Нов. Вр.»-ի թղթակիցը նկատում է.

«Թէև այդ արգելքները,—ասում են,—էական նշանակութիւն չունեն, բայց նրանք ապացուցանում են թիւրքերի անկեղծ չը լինելը և նրանց ձգտումը՝ ոչինչ չանել հայ ազգաբնակութեան համար։ Այն լուրերը, թէ Թիւրքիան զամբիւղն է նետում հայկական բարենորոգումների նախագիծը, ինչպէս մեզ տեղեկացնում են, թողել է Հայաստանում ծանր տպաւորութիւն։ Հիւպատոսների հաղորդագրութիւնները ծայրայեղ մռայլ գոյներով են նկարագրում Հայաստանում տիրող ընդհանուր դրութիւնը։ Հիւպատոսներից շատերը հաւատացնում են, որ մենք գտնվում ենք նոր կոտորածի նախօրեակին, որովհետև քիւրդերը որսնում են սոսկ մի հասարակ պատճառ հայերի վրա յարձակվելու համար։

«Եթէ ռուսաց կառավարութեան կողմից ձեռք չառնվեն շատ կտրուկ միջոցներ, բարենորոգումների հարցը Բ. Դուռը կը ձգձգէ չափազանց երկար ժամանակով։ Ներկայ րօպէում Ռուսաստանին կը պաշտպանէ և Գերմանիան, որ երկաթուղային ներկայ կառուցման ժամանակ (որ անցնում է Սըվազով) ինքն անմիջապէս շահագրգռված է կարգուկանոն ու հանգստութիւն պահպանելու հայկական նահանգներում»։

—

Պետերբուրգի պաշտօնական շրջաններում շարունակվում են ստացվել տեղեկութիւններ այն մասին, որ երիտասարդ-թիւրքերը ոչ միայն գաղտնի, այլ բացարձակ զինում են քիւրդերին հայերի դէմ, ըստ որում ջարդը սկսվելու է այն օրը, երբ կը հրատարակվի Կ. Պօլսում սուլթանական իրադէն Հայաստանում բարենորոգումներ մտցնելու մասին։

Տեղեկանալով երիտասարդ-թիւրքերի այդ գազանային մտադրութեան մասին, ռուսաց դիպլօմատիան իրաւունք է արել Բ. Դրանը այդ մասին, յարակցելով որ Հայաստանում որևէ անկարգութիւն ծագելու դէպքում ամբողջ պատասխանատուութիւնը Ռուսաստանը կը ձգէ Թիւրքաց կառավարութեան վրա։

—

Հայաստանում տիրում է յուզալի տրամադրութիւն քիւրդերի զինվելու պատճառով։ Զանազան տեղերում սպասվում է կոտորած։

—

Ռուսաց դիւանագէտները հաւատացնում են, որ հայկական բարենորոգումների գործադրումը եթէ ներկայումս հանդիպում է արգելքների, բայց և այնպէս ի վերջոյ կը գործադրվեն ռուսաց և գերմանական դիպլօմատիայի ազդեցութեան ներքոյ։ Մինչդեռ օտարազգի դիւանագէտները կարծում են, որ Թիւրքիայից ոչինչ յուսալ չի կարելի։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՋՐՕՐՀՆԷՔԻ ՀԱՆԴԷՍԸ ԹԻՖԼԻՍՈՒՄ

—

Հայոց Ջրօրհնէքի հանդէսն այս տարի անցաւ շքեղ շնորհիւ դարձեալ այն հանգամանքի, որ Յորդանանը շինված էր Կուր գետի ափին։ Դեռ վաղ առաւօտից հազարաւոր ժողովուրդ սկսեց դիմել դէպի Յորդանանը շինված տեղը Կուր գետի աջ ափին և բռնեց ամբողջ ընդարձակ շրջակայքը։ Հետաքրքիր անհամար բազմութիւնը տեղ գրաւեց Կուր գետի ձախ ափին, Մուխրանեան կամուրջի վրա և մօտակայ տների տանիքներում։ Ահագին ամբոխը լցրել էր Վանքի եկեղեցին և եկեղեցու բակը։ Այդ օրը եկեղեցում պատարագ մատուցեց առաջնորդ Մեսրոպ եպիսկոպոսը։

Եկեղեցում օրվայ պատշաճ քարոզ խօսեց պատարագիչ սրբազանը։ Պատարագին երգում էր տեղական քառաձայն երկսեռ խումբը Չիլխաչօյեանի ղեկավարութեամբ։

Ուղիղ ժ. 12-ին եկեղեցական շքեղ թափօրը ելաւ եկեղեցուց։ Առաջից երկու քահանայ տանում էին խաչը և Աւետարանը, յետոյ գալիս էր երգեցիկ խումբը «Այսօր ձայնն Հայրական» շարականը երգելով, ապա սրբազանը ամպհովանու տակ՝ շրջապատված ամբողջ հայ հոգևորական դասով։ Սրբազանի հետ էր նաև խաչեղբայրը խաչը ձեռքին։ Խաչեղբօր պաշտօնը կատարեց Նորին Կայսերական Մեծութեան կամեր-իւնկեր իշխան Բօրիս Արղութեան-Երկայնաբազուկը։

Շքեղ թափօրը հասնելով Յորդանան, սրբազանը դուրս ելաւ ամպհովանու տակից և կանգնեց հոգևորականութեան հետ՝ խաչը ջուրը ձգելու տեղի առաջ։ Ժամը $12^{1}/_{2}$-ին սրբազանը միւռոնով օրհնեց Կուր գետի ջուրը։ Անմիջապէս տասնեակ երիտասարդներ «հոգու փրկութեան համար» նետվեցին ջուրը լողանալու։

Եկեղեցական թափօրը դրանից յետոյ վերադարձաւ նոյն կարգով Վանքի եկեղեցին։

Ջր նայած ոստիկանների թիւ պակասութեան, կարգուկանոնը ոչ մի տեղ չը խախտվեց, շնորհիւ մի քանի հայ երիտասարդների, որոնք ոստիկանութեան պաշտօնեաներին օգնում էին կարգուկանոնը պահպանելու մէջ։

Վանքի եկեղեցու բակում արարողութիւնը վերջանալուց յետոյ, սրբազանը բարձրացաւ առաջնորդարան, ուր արդէն հաւաքվել էին Թիֆլիսի հայ դպրոցական, բարեգործական և կուլտուրական հաստատութիւնների ներկայացուցիչները, որոնց սրբազանը շնորհաւորեց Քրիստոսի Ծնունդը և Մկրտութիւնը։

Մոռացանք յիշել, որ ամբողջ հանդէսի ժամանակ կանգնած էր, ըստ նախնի սովորութեան, Թիֆլիսի համքարների մի մասը դրօշակներով։

Անհամար ժողովուրդը սկսեց ցրվել զուարթ նուագածութեամբ։

Հանդէսին ի միջի այլոց ներկայ էին քաղաքագլխի պաշտօնակատար իշխ. Ալ. Մ. Արղութեան-Երկայնաբազուկ, քաղ. վարչութեան անդամներ Մ. Աթաբէգեան և իշխ. Ն. Ն. Արղութեան-Երկայնաբազուկի հետ, մի քանի հայ ձայնաւորներ, մեչչանների աւագ Բ. Առաքելեան, ինչպէս և արհեստաւորների աւագ Բարսեղեան, վաճառականների աւագի օգնական Ս. Կափեանը և այլն։

Թիֆլիսի քաղ. վարչութիւնը այս տարի հայոց Յորդանանի առիթով շինել էր տախտակէ կամուրջ, իսկ Յորդանանը կառուցել էր հայոց հոգևոր վարչութիւնը, որի առիթով ժողովրդի մէջ հանգանակվեց 110 ռ.։

Պէտք է ասել, որ հիանալի եղանակը նըպաստեց հանդէսի լիակատար աջողութեանը։

—

Նոյն օրը, յունվարի 6-ին, նոյնպէս հանդիսաւորապէս կատարվեց ուղղափառների ջրօրհնէքը։ Հանդիսին աւելի աչքի էին ընկնում զինուորականները և զօրամասերը, որովհետև ոստիկանութիւնը ժողովրդին թոյլ չէր տալիս Վէրայի վերևլքից այն կողմը։ Բայց և այնպէս հաւաքվել էր բաւական ստուար բազմութիւն։ Զօրամասերից իւրաքանչիւրը իր երաժշտախմբով էր։

Զօրքերը կանգնեցին շարքերով, սկսած Ալէքսանդր-Նէվսկիի անուան տաճարի մօտից։ Յորդանանը շինված էր Կուր գետի այն ափին, ուր անցեալ տարի էր, այն է՝ Վէրայի կամուրջի վերևում։

Զինուորական տաճարում պատարագիչն էր ուղղափառ հոգևորականութեան պարագլուխ Պիմէն արքեպիսկոպոսը։ Պատարագի վերջում եկաւ եկեղեցական թափօրը Սիօնի մայր տաճարից Անտօնիոս արք-

եպիսկոպոսի առաջնորդութեամբ։ Ապա զինուորական տաճարի մօտից եկեղեցական միացեալ Թափօրը հանդիսաւոր երթ կազմեց դէպի Յորդանանը, անցնելով զօրքերի միջով։ Այդ պահին բոլոր ուղղափառ եկեղեցիների զանգերը ղօղանջում էին։ Թափօրին մասնակցում էր նաև Թիֆլիսի համքարների մի մասը դրօշակներով։ Թափօրի եաեւից գալիս էին կոմսուհի Ելիզավէտա Անդրէեվնա Վորօնցօվա-Դաշկօվան, փոխարքայի զինուորական մասի օգնական գեներալ Միշլաեվսկին, զօրամասերի հրամանատարները և քաղաքացիական ու զինուորական հաստատութիւնների ներկայացուցիչները, ազնուականութեան, քաղաքային վարչութեան ներկայացուցիչները և այլն։

Ամբողջ ժամանակ երգում էր երգեցիկ խումբը։

Խաչը ջուրը ձգելիս զօրքերը կրակեցին թնդանօթներից և հրացաններից։ Եղան մի քանի լողացողներ Կուր գետում։ Ջուրն օրհնելուց յետոյ, Պիմէն արքեպիսկոպոսը օրհնած ջուր սրսկեց զօրքերի դրօշակների վրա։

Ապա եկեղեցական Թափօրը նոյն կարգով վերադարձաւ զինուորական տաճարը, ուր արեւշատութիւն մաղթվեց Թագաւոր Կայսրին, Թագուհի Կայսրուհիներին, Գահաժառանգին և ամբողջ Թագաւորական Գերդաստանին, ուղղափառ սինօդի անդամներին, Վրաստանի էկզարխին, որ հիւանդ լինելով բացակայ էր։ Ես

«ԱԶԱՏԱՄԱՐՏ» ԹԵՐԹԻ ՄՈՒՏՔԸ ԿՈՎԿԱՍ ԹՈՅԼԱՏՐՎԱԾ

«Դաշնակցութիւն» կոչված քաղաքական կուսակցութեան Կ. Պօլսի օրգան «Ազատամարտ» թերթը, որի մուտքը մինչև այժմ արգելված էր Ռուսաստան, այս վերջին օրերից սկսած ազատ մուտք է գործում Կ. Պօլսի միւս հայ թերթերի հետ միասին։ Ուրեմն, արգելքը նրա դէմ վերցված է։ Այսուհետև այդ թերթն եւ, միւս թերթերի նման—«Բիւզանդիոն», «Ժամանակ» և այլն—ազատ մուտք կը գործէ Կովկաս, կանխապէս անցնելով ի հարկէ ցենզուրայի ձեռքով, ինչպէս արտասահմանից ստացվող բոլոր միւս թերթերը։

Ռուսական կառավարութեան քաղաքականութեան մէջ առաջ եկած այդ փոփոխութեան կամ վերաբերմունքի առիթով, իբրև բացատրութիւն, մեզ հետեւեալն է հաղորդվում Կ. Պօլսից։

«Դաշնակցութիւն» կուսակցութիւնը վերջերս դիմել է Կ. Պօլսի ռուսաց դեսպան Գիրսին և, յայտարարելով որ վերջին տարիները կուսակցութիւնը հակառուսական և ռուս հակապետական ուղղութիւնից և գործունէութիւնից հրաժարվել է և իր օրգանի մէջ հակառուսական պրօպագանդա չէ մղել, ուստի և միջնորդում է թոյլատրել «Ազատամարտի» մուտքը Կովկաս միւս հայ թերթերի հետ միասին։ Դեսպան Գիրսը, համոզվելով որ այդ յայտարարութիւնը համապատասխանում է իրականութեան, միջնորդել է Կովկասի փոխարքայի առաջ՝ թոյլատրել յիշեալ թերթի մուտքը։ Եւ ահա այդ միջնորդութեան հետեւանքն է, որ այժմ «Ազատամարտ» թերթը ստացվում է անարգել։

Երկու կարեւոր տեսակէտներով մենք ուրախ ենք այդ փոփոխութեան։ Մինչև այժմ, երբ «Ազատամարտի» մուտքը արգելված էր և մենք զրկված էինք հնարաւորութիւնից կարդալ այդ թերթը, մենք անկարող էինք լինում պատասխանել և հերքել բոլոր այն անիրաւ, անարդար, սխալ և տենդենցիօզ տեղեկութիւնները, որ տալիս էր այդ թերթը ռուսահայերի գործերի վերաբերմամբ, և այն յարձակումները, որ այդ թերթի մէջ գործվում էին «Մշակի» դէմ, յօրինելով, հնարելով և յեղաշրջելով փաստերը և իրողութիւնները։ «Ազատամարտ» թերթը ինքն այնքան ջենտլմէնութիւն և էթիկայի պահպանութիւն չունէր, որ հասկանար, թէ չէ կարելի յարձակվել մի օրգանի վրա, որ միջոց և հնարաւորութիւն չունի կարդալ այդ յարձակումները և պատասխանել։ Այժմ մենք կարող ենք պաշտպանվել և թոյլ չը տալ, որ հասարակական կարծիքը մոլորեցվի։

Երկրորդ, որ ամենագլխաւորն է, իր այդ յայտարարութեամբ, թէ հրաժարվում է հակառուսական ուղղութիւնից և քաղաքականութիւնից, Դաշնակցութիւնը գալիս է խոստովանելու, որ իր արածը և գործերը մինչև այսօր այդ ուղղութեամբ սխալ են եղել, կամ կողմնակի կերպով՝ նա հրաժարվում է իր վերջին ծրագրից և կովկասեան նախագծից. հետեւաբար՝ նա խոստովանում է, որ զուր և անտեղի էին նրա յարձակումները այն անձանց և օրգանների դէմ, մանաւանդ «Մշակի» դէմ, որոնք պախարակում էին նրա այդ ուղղութիւնը և որի համար «Դաշնակցութիւնը» այդ պախարակողներին և քննադատողներին «դաւաճան» անունով էր կնքում։

Առ այժմ այսքան։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

◆ Ամենայն Հայոց Վեհափառ Կաթողիկոսը բարեհաճել է Մեսրոպ եպիսկոպոսի անունով ուղարկել հետեւեալ հեռագիրը. «Փոխադարձաբար շնորհաւորում եմ, օրհնում եմ բոլորին. Գէորգ Կաթողիկոս Ամենայն Հայոց»։ Յիշեալ հայրապետական հեռագիրը ստացվեց ի պատասխան սրբազանի շնորհաւորական հեռագրի, որ ուղարկված էր Թիֆլիսի թեմի հոգեւորականութեան և իր կողմից՝ Քրիստոսի Ծննդեան և Մկրտութեան առիթով։

◆ Յունվարի 6-ի երեկ. ժ. 4-ին Մեսրոպ եպիսկոպոսին այցելեց կոմսուհի Ելիզավէտա Անդրէեվնա Վորօնցօվա-Դաշկօվան, որ հիւրասիրվեց թէյով։

◆ Մեսրոպ եպիսկոպոսին յունվարի 6-ին այցելեց նաև Կովկասի փոխարքայի քաղաքացիական մասի օգնական հոֆմէյստէր Պետէրսոնը։

◆ Յունվարի 7-ին Մեսրոպ եպիսկոպոսը փոխ-այցելութիւններ արեց հոֆմէյստէր Պետէրսոնին և փոխարքայի զինուորական մասի օգնական գեներալ Միշլաեվսկիին։ Նաև այցելեց քաղաքագլուխ Ալ. Խատիսեանին և վաճառականների աւագ Ա. Մելիքեանին։

◆ Յունվարի 4-ին սրբազան առաջնորդին այցելեց փոխարքայի խորհրդի անդամ գ. խ. Հակկէլը։

◆ Յունվ. 6-ին Թիֆլիս եկաւ զինուորական մինիստրութեան գլխաւոր զինուորա-տեղագրական բաժնի պետ գեներալ Ի. Պոմէրանցեվը։

◆ Գեներալ-մայօր Վասիլէվսկին պաշտօնավէս նշանակվեց անդրկովկասեան երկաթուղիների զինուորա-տեխնիքական բաժանմունքի կառավարիչ։

◆ Մենք հաղորդել էինք, որ Թիֆլիսում շուտով հրատարակվելու է մի նոր ռուսերէն լուրջ օրաթերթ։ Այդ առիթով «Баку»-ին հեռագրում են, որ լրագրի գլուխ կանգնած են Թիֆլիսի առեւտրական բանկի նախկին կառավարիչ Կ. Ալիխանեանը, բօրսային կօմիտէտի նախագահ Ա. Մելիեանը և երդ.-հաւ. Եսայի Դոլուխանեանը։ Խմբագիր հրաւիրված է Մօսկվայի համալսարանի պրիվատ-դոցենտ Խ. Սեմէնովը, որ արդէն մեկնել է Պետերբուրգ և Մօսկվա՝ խմբագրութիւն կազմելու համար։ Լայն կերպով գրված են լինելու Ռուսաստանի, Պարսկաստանի և Թիւրքիայի փոխ-առեւտրական յարաբերութիւնների բաժինները։

◆ Արտիստական Թատրոնում այսօր հայկական հերթական ներկայացմանը առաջին անգամ կը խաղացվի «Էրօս և Պսիխէ» յայտնի պիէսը։ Ապա ներկայացումները տեղի կունենան առաջվայ պէս երկուշաբթի օրերը։

◆ Յիշեցնում ենք, որ այսօր Զուբալովեան Ժողովրդական Տանը երկրորդ անգամ ներկայացվում է՝ հասարակութեան ցանկութեամբ՝ «Անյայտ կինը»։

◆ Կովկասի քաղաքացիական վարչութեան անասնաբուժական մասի կառավարիչ Զօլօտարեվը նշանակվեց անասնաբուժական վարչութեան պետի օգնական։

◆ Թիֆլիսի քաղաքային նոր սպանդանոցի բացումը նշանակված է փետրվ. 1-ին։

◆ Կովկասի փոխարքան առաջարկեց նահանգապետին յայտարարել, որ Թիֆլիսի թէյատների այն միջնորդութիւնը, որպէսզի առեւտուրը լինի առ. ժամը 5-ից մինչև երեկ. ժամը 10-ը, չէ կարող յարգվել, ըստ օրէնքի համաձայն 1905 թ. նոյեմբ. 15-ի Բարձրագոյն հաստատված կանոնի, վերաբերեալ առեւտրական հաստատութիւնների ծառայողների նօրմալ հանգստին, ուտելիք ու ըմպելիք վաճառող տեղերում բանւորական օրվայ տեւողութիւնը 15 ժամից աւելի չը պէտք է լինի։

◆ Կովկասի փոխարքայի թոյլտուութեամբ կովկասեան ուսումն. շրջանի հոգաբարձուն առաջարկել է Կովկասի կրթական հաստատութիւնների կառավարիչներին ազատել աշակերտ-աշակերտուհիներին դպրոցական պարապմունքներից յունվ. 14-ին՝ ս. Նինայի տօնի օրը։

◆ Վրաստանի էկզարխ Ալէքսէյ արքեպիսկոպոսը վերջին օրերս հիւանդ պառկած է։ Ներկայումս նորին բարձր սրբազնութեան առողջական դրութիւնը դէպի լաւն է գնում։

◆ Շաբաթ, յունվարի 11-ին, Հասարակական ակումբում դասատու Բիմսկի-Կորսակօվը կը կարդայ ռեֆերատ Լ. Անդրէեվի ստեղծագործութեան մասին։ Ռեֆերատից յետոյ տեղի կունենայ վիճաբանութիւն, որին կը մասնակցեն և ուրիշ դասախօսներ, իսկ յետոյ կը լինի գրական-երաժշտական բաժին։

◆ Յունվարի 6-ին, Վրաց ազնուականութեան թատրոնում և «Նոր Ակումբի» դահլիճներում կայացաւ վրաց ազնուականութեան տրադիցիոն պարահանդէսը յօգուտ Թիֆլիսի նահ. ազնուականների ընկերութեան կրթական հաստատութիւնների։ Թատրոնի և ակումբի շինութիւնները զարդարված էին շատ գեղեցիկ, վրացական ոճով։ Պարահանդէսը ունեցաւ մեծ աջողութիւն նիւթականի կողմից։ Ամբողջ հասոյթը, ինչպէս տեղեկացնում են, համնում է մօտ 7000 րուբլու։ Պարահանդէսը պատւեցին իրանց այցելութեամբ կոմսուհի Ելիզավետա Անդրէեվնա Վօրօնցօվա-Դաշկօվան, փոխարքայի երկու օգնականները իրանց կանանց հետ, Պետական Խորհրդի անդամ գեներալ Շատիլով կնոջ հետ և այլն։ Բացի վրացիներից պարահանդէսին կային նաև շատ օտարազգիներ։

◆ Ստացանք Գասպար Վ. Հաշտենից՝ հանգուցեալ Ցակոբ Թոքմաքեանի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն՝ յօգուտ չունեւորների 5 րուբլի։

◆ Ստացանք «Տարազի» անցեալ 1913 թ. № 12-ը, որի մէջ ի միջի այլոց տպված են հետեւեալ նկարները. Ռաֆայէլի [illegible] Կոյսը», Թիֆլիսի Ներսիսեան դպրոցի նախկին շինութիւնը՝ բակի կողմից, Ալ. Արասխանեան, Արցիբաշեվ, Շվէդիայի՝ նորերս վախճանված այրի Թագուհի Սոֆիա, պրոֆ. Մառը, Խ. Աբովեանի արձանը (արձանագործ Ա. Տէր-Մարուքեան), Ջիոկոնդա և այլն։

◆ «Астр. Л.»-ը հաղորդում է, որ դեկտ. 14-ին տեղական Գրական-Գեղար. Ընկերութեան նիստում Ա. Ապրեսեանը ռեֆերատ է կարդացել Ալ. Քալանթարի գրական ու հասարակական գործունէութեան մասին։ Ընկ. անդամներից մի քանիսը այն աստիճան հաւանել են ռեֆերատը, որ խնդրել են պ. Ապրեսեանին տպել այն։

◆ Ներկայումս Ռոստովում է գտնվում Պետ. Դումայի անդամ Աջէմեանը։

◆ Բագուի միլիոնատէր աղա Մուսա Նաղիեվը պարգեւատրվել է Ստանիսլաւի 3-րդ աստիճանի շքանշանով։

◆ «Յ. Р.»-ը բացի հայերից, իր յարձակման ու վայնասունի առարկայ դարձրել է այժմ Բագուի քաղաքագլուխ Բիչին՝ պօլիտեխնիկումի հարցի առիթով։

◆ Մենք ստացանք Մօսկվայից դօկտօր Սիմէօն Շահ-Նազարեանից հետեւեալ հեռագիրը դեկտ. 31-ից. «Համարելով Պօղոս Աբէլեանին բարոյապէս անկար՝ վիրաւորելու իմ պատիւը և իմ արժանապատւութիւնից ստոր համարելով հանդիպումը նրա հետ միջնորդ դատարանի առաջ, ես, ի նկատի ունենալով «Մշակի» № 289-ում յարուցված հարցի հասարակական շահեկանութիւնը, ամենայն պատրաստակամութեամբ ամենամանրամասնօրէն կարտայայտվեմ մամուլի էջերում, բայց նախապէս առաջարկում եմ Աբէլեանին կարճ միջոցում, «Մշակը» Մօսկվայում ստացվելուց յետոյ, հաղորդել «Մշակին» լիակատար կերպով և առանց անպէտ թագուցումների հոկտ. 20-ին ինձ հրապարակօրէն նետած իր վիրաւորանքը, ցոյց տալ առանց ծամածռութիւնների իմ դէմ ունեցած իր դօկումենտները և ինձ իբրև յանցանք վերագրված կէտերը»։ Տպելով այս հեռագիրը, մենք պարտք ենք համարում յայտնել, որ մենք անկարող ենք տպել երկու կողմերի բացատրութիւնները։ Մենք գտնում ենք, որ աւելի յարմարը միջնորդ դատարանն է։

ԳԻՏՈՒԹ., ԳՐԱԿԱՆ., ԳԵՂԱՐ.

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳԻ ՊՍԻԽՕ-ՆԵՐՎՕԼՕԳԻԱԿԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏԻ Պ. ՕՖԵՍՕՐ ՍՊԵՐԱՆՍԿԻԻ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԸ

Յունվարի 4-ին Արտիստական Ընկերութեան դահլիճում պրօֆեսօր Սպերանսկի դասախօսեց «Կանանց ճակատագրի» մասին։ Պրօֆեսօրի տիտղոսը գրաւել էր ունկնդիրների մեծ բազմութիւն, գլխաւորապէս ուսանող երիտասարդութիւնից։

Դասախօսութեան երկար ու անորոշ ծրագրից արդէն կարելի էր գուշակել բանախօսութեան բնոյթը։ Արդարև, պրօֆեսօրի երկար, երկու ընդմիջումներով տեւող դասախօսութիւնը վերին աստիճանի ձանձրացրեց հասարակութիւնը։ Պէտք է ասել, որ ճառախօսի փքուն դարձուածքների տարափի միջից հազիւ նկատելի էր նրա հիմնական միտքը։

Պրօֆեսօրը սկսեց նրանից, որ կնոջ ժամանակակից սօցիալական անհաւասարութիւնը զուտ սովորոյթի, տրադիցիայի հետեւանք է և որ հարկաւոր է գուցէ մի գերբնական ույժ այդ անհաւասարութիւնը ոչնչացնելու համար։ Այդ տեսակէտի մի նըմուշ բերեց անգլիական վիպասանութիւնից, ուր վիպասանը իր մի գրուածքում նկարագրում է, թէ ինչպէս մարդկութիւնը կոտորվում է համաճարակից—խոլերայից, որը սկսվելով Ռուսաստանում անցնում է Եւրոպա և ամէն տեղ, մի անբացատրելի պատճառից, կոտորվում են միայն տղամարդիկ, իսկ կանայք անվնաս են մնում։ Համաճարակը վերջանում է, երբ մեռնում են գրեթէ բոլոր տղամարդիկ, բացի մանուկներից, որոնք մեծանալով, անտեղեակ հին սովորոյթին, ընդունում են կնոջը որպէս հաւասար էակի և այդ ձևով ահա ստեղծվում, առաջ է գալիս կանանց հաւասարութիւնը։

Այնուհետև դասախօսը բազմաթիւ ցիտատներ է բերում Պլատոնից, Արիստոտելից և միւսներից, ուր իշխում է «կանացիութեան» գաղափարը։ Հարեւանցօրէն ակնարկելով քրիստոնէական վարդապետութեան ազդեցութիւնը կնոջ մարդկային նշանակութիւնը բարձրացնելու վրա և այնուհետև միջնադարեան աշխարհհայեացքի—կնոջ մէջ տեսնել բոլոր չարիքների արմատը, կնոջը սատանայի նմանեցնելը, և այդ աշխարհհայեցողութեան հակառակ հոսանքի—ասպետականութեան երեւալ գալը, կնոջ պաշտամունքը,—ճառախօսը անցնում է նորագոյն պատմութեանը։ Դարձեալ բազմաթիւ ցիտատներ Ժան-Ժակ Ռուսոյից, Կանտից, Գեօթէից, ցիտատներ, որոնք շատ քիչ են որոշում այդ մտածողների վերաբերմունքը դէպի կինը։ Այնուհետև ցիտատներ Շօպէնհաուէրից, Նիցշէից՝ փաստելու համար այն տարածված կարծիքը, որ այդ երկու մտածողները կնատեացներ են եղել։

Անցնելով նորագոյն գրականութեանը նա դարձեալ [illegible] Կնուտ Համսունից, Օսկար Ուայլդից, Մօպասանից, ցոյց տալով, որ կինը յաճախ տղամարդուց բարձր է նրանց գրուածքներում. օրինակ Իբսէնի Նօրան, Ագնէսը և միւսները։

Վերջացրեց պ. պրօֆէսօրը իր դասախօսութիւնը նրանով, որ կնոջ իրաւական դրութիւնը Ռուսաստանում աւելի բարձր է քան Եւրոպայի դեմօկրատիկ երկրներից շատերում, և որ ռուս գրականութիւնը տուել է մեզ կանանց բազմաթիւ գրական, համակրելի տիպարներ։ Սկսած Պուշկինի Տատիանայից, Տուրգենեվի ու Դոստոեվսկիի բազմաթիւ հերոսուհիները, Տոլստոյի ու Չեխովի համակրելի կանայք, վերջացրած Լէօնիդ Անդրէեվի Մուսեայի սքանչելի տիպարով։

Պէտք է նկատել, որ վերոյիշեալ բազմաթիւ հեղինակների կանանց տիպարներից և ոչ մէկի վրա կանգ չառնելով, դասախօսը միայն հարեւանցօրէն յիշատակում էր նրանց գոյութիւնը։ Մեզ թւում է, որ ունենալով այդպիսի հարուստ նիւթ, բազմակողմանի ծանօթութիւն հին ու նոր գրականութեան հետ, կարելի էր աւելի հետաքրքրական, լուրջ և մշակված զեկուցում անել ու չը յոգնեցնել ունկնդիրներին փքուն ֆրազների անվերջ տարափով։

Յոգնած, բայց ներողամիտ հասարակութիւնը, ըստ իր սովորութեան, վարձատրեց դասախօս պրօֆէսօրին ծափահարութիւններով և նոյն իսկ մի փոքրիկ ծաղկեփունջ մատուցեց։ Ս. Դ-Բ.

Յունվարի 4-ին, Ազգագրական Ընկերութեան մէջ տեղի ունեցան դասախօսութիւններ։ Եր. Լալայեան զեկուցում արեց իր կատարած պեղումների մասին Էջմիածնի մօտ, քարէ դարին վերաբերեալ։ Մեսրոպ վարդապետ Մաքսուդեան խօսեց «Հայկական հին քաղաքակրթութեան մասին ըստ լեզուի»։ Ներկայ էր ունկնդիր բազմաթիւ հասարակութիւն։ Մանրամասն հաշիւը այլ անգամ։

ԹԱՏՐՈՆ ԵՒ ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆ

Օպերա

Յունվարի 7-ին Արքունական թատրոնում արտիստ Սարաջեվը իր բենեֆիսին երգեց «Մարգարիտ որսորդներ» օպերայի մէջ Նադիրի պարտիան, որ երգչի ռեպերտուարի մէջ ամենայաջողվածն է։ Նա երգեց ոգևորված և շատ մեծ աջողութիւն ունեցաւ։ Հասարակութիւնը երգչին մեծ օվացիաներ արեց և բազմաթիւ ընծաներ մատուցեց։ Թատրոնը լի էր։

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲՈՒՄ

Շաբաթ, յունվարի 4-ին, Հասարակական ակումբի հերթական երեկոյթը գրաւել էր ունկնդիրների մեծ բազմութիւն։

Հետաքրքրութեան շարժողը պ. Ակուլեանի նոր պիէսն էր «Юбилей» վերնագրով։

Պիէսը մի զաւեշտ է մի գործողութեամբ, որով ծաղրվում է մեր հասարակական երեկոյթների ցաւոտ կողմերից մէկը։ Ինչպէս յայտնի է, մեր մէջ աւելի ծաղկում և բարգաւաճում են այն կլուբները, որտեղ լօտօն է ու թղթախաղը, և հազիւ հազ իրանց գոյութիւնը քաշ են տալիս կրթական ժամանցներին նուիրված ակումբները։ «Юбилей» պիէսը ցայտուն կերպով այդպիսի ակումբների ճգնաժամն է երեւան հանում. ձեր առաջ մի ժամվայ մէջ երեւան են գալիս մի կողմից մեր ինտելիգենտների պատասխանատուութիւնը, իսկ միւս կողմից կլուբի սրտացաւ կազմակերպողների տրագիքական դրութիւնը։

Պիէսը ներկայացրին շատ աջող և սահուն։ Առանձնապէս փայլեցին դերասան Գ. Միրզոեան, տիկ. Փառանձեմ և ռուս դերակատար Օրդինսկին։

Պիէսը, ինչպէս մենք տեղեկացանք, խնդրում են խաղալ երկրորդ անգամ։ Կլուբի վարչութիւնը մտադիր ունի երկրորդ անգամ ներկայացնելուց յետոյ մուտքերի փոխանակութիւն եւս բանալ, որով անպայման մեծ հետաքրքրութիւն առաջ կը բերէ։

Այդ գիշեր ներկայացրին նաև Չեխովի «Медвѣдь» պիէսը և տեղի ունեցաւ կօնցերտային բաժին։ Վերջինիս մասնակցեցին երգչուհի Նիկօլաեվա, պ. Մելիք-Ղարագեօզեան (ջութակ) և օր. Վերմիշեվա, որը կարդաց բաւականին աջող ոտանաւորներ։ Չեխովի պիէսի մէջ լաւ էր Նեգինեան։

Վերջում հանդիսականները մնացին ընթրիքի, որը տեւեց մինչև գիշերվայ 2 ժամը։ Հ.

ՄԱՄՈՒԼ

«Բագուի Ձայն» թերթը, որ անցեալ տարի հոգեվարքի մէջ էր և առ ժամանակ վերակենդանացաւ շնորհիւ տեղական հաբուսոններից մէկի (Արսէն Կրասիլնիկեանի), իրան արդէն այնքան հեղինակաւոր է երեւակայում, որ նոյնիսկ հայ բազմարդիւն գրողներին խրատներ կարդալու իրաւունք է համարում։ Իր № 3-ի մէջ նա այդպիսի մի խրատ է կարդում Արշակ Չօպանեանին և գտնում է, որ սա հրապարակախօսութեան մէջ շնորհք և ընդունակութիւն չունի, այլ այդ յատկութիւնները ունի միայն գեղեցիկ գրականութեան և քննադատութեան մէջ։ Այդ եզրակացութեան «Բագուի Ձայն» թերթը—որին տեղական հայ ժողովուրդը մի շատ յարմար անուն է տալիս—

որ վերջերս տպվեց «Մշակի» մէջ «Ապագան» վերնագրով և որի մէջ տաղանդաւոր հայ գրողը ցաւ է յայտնում, որ ռուսահայ մամուլի օրգանները դեռ շարունակում են անանցանելի խրամատներ բացող և անձնական յարձակումների ու հայհոյանքների վրա հիմնված բանակռիւը։

Ով կարդացել է Ա. Չօպանեանի այդ գեղեցիկ և հմտալից յօդուածը և ով տոգորված չէ կուսակցական նեղ ոգով, նա կը համոզվի, որ Ա. Չօպանեան խօսում է ընդհանրապէս և չէ կամենում նոյնիսկ բացառութիւն անել այն թերթի համար, որի մէջ նա գրում և աշխատակցում է։ Նա կամեցել է մատնացոյց անել մի ընդհանուր երեւոյթ։ Բայց հէնց այդ նրա անաչառութիւնը դուր չէ եկել «Բագուի Ձայն» թերթին, որ զայրանում է, թէ ինչու Ա. Չօպանեանը իր սլաքները չէ ուղղել միայն «Մշակի» դէմ և «ինչու քաղաքացիական քաջութիւն չէ ունեցել խարազանելու այն լրագրին («Մշակը»), որ թոյլ է տալիս նման վարմունքներ»։ Ուրեմն փորձացաւը հասկանալի է. ինչու Ա. Չօպանեան իր ընդհանուր խօսքերով յարձակվում է նաև «Հորիզոնի» և «Բագուի Ձայնի» վրա։ Որովհետև Ա. Չօպանեան խղճմտանք ունի. որովհետև եթէ նա անաչառութիւն չունենար, կը գտնվէին մարդիկ, որոնք ցոյց կը տային, թէ «դաւաճան, աւազակ» և նման հայհոյանքներ ամենից շատ գործածողը եղել են «Հորիզոնը» և նրա արբանեակ «Բագուի Ձայնը», այն եւս յատկապէս «Մշակի» դէմ։ Եւ այդ զայրոյթը յայտնելուց հէնց անմիջապէս յետոյ՝ ինքը «Բագուի Ձայնը» անուանում է «Մշակը» «անխիղճ, դաժան» իսկ յաջորդ համարում (№ 4)՝ Հ. Առաքելեանին «խանգարիչ»։

Արշակ Չօպանեանին մնում է ասել «Բագուի Ձայնին». «Ի հարկէ, պարոններ, մենք ոչ Գ. Վարշամեան, ոչ Ռ. Ցոհանջանեանի, ոչ Ս. Ցակոբեանի, ոչ Տ. Բէգզադեանի, ոչ Ֆրանգեանի և նման աշխարհահռչակ ու հանճարեղ գրողների շնորհքը և ընդունակութիւնն ունենք, որ կարողանանք գոհացնել ձեզ»...

* *

Երեւի զգալով իր սխալը և խղճահարվելով՝ «Բագուի Ձայնն» իր հետեւեալ համարում յարձակումն է գործում, թէև շատ մեղմ կերպով (գործադրելով այն չափը, որ պահված է իւրայինների համար) «Հորիզոնի» վրա։ Այս թերթը նոր տարվայ իր համարում թոյլ է տուել իրան մի վարմունք, որ նոյն իսկ ռճրագործութեան մէջ կոպտացած և մարդկային ամեն զգացումներից զրկված անխիղճները թոյլ չէին տայ իրանց. և յայտնի է, թէ այդ տգեղ վարմունքը ում դէմ կը լինէր... ի հարկէ, Հ. Առաքելեանի դէմ։

Եւ ահա «Բագուի Ձայնը» հետեւեալն է գրում.

Յունվարի 1-ի համարում «Հորիզոնը» թոյլ է տուել մի տգեղ վարմունք, որ չենք կարող անուշադրութեան մատնել։ Պիճակ ստորագրութիւնը կրող մի ֆելիէտօնիստ՝ Համբարձում Առաքելեանի համար Աստուծուց թոկ է խնդրում, անշուշտ այն նպատակով, որ այդ խանգարիչ գրողը կախվի նրանով։ Վայել չէ մի լուրջ օրգանի՝ այդպիսի յիմար բաղձանք ունենալ և մանաւանդ այդ բաղձանքը արտայայտել թերթի էջերում, թէկուզ ֆէլիէտօնի անուան տակ։ Բայց աւելի հետաքրքրական է «սրամիտ» ֆէլիէտօնիստի միւս բաղձանքը, որ անմիջապէս հետեւում է առաջինին։ Համբարձում Մելիքեանի համար նա ցանկանում է «արծաթէ մկրտութիւն», որպէսզի պարոնը ազատվի անուան նմանութիւնից (Համբարձում Առաքելեանի հետ)։ Սա արդէն սարկական բան է և ուղղակի անթոյլատրելի ամեն օրգանի համար։ Ցաւում ենք, որ «Հորիզոնը» չի կարողանում այդ բաները հասկանալ...

Երեւակայում ենք, թէ ինչ լեզու կը բանեցնէր «Բագուի Ձայնը», եթէ այդ մարգարիտները տպված լինէին «Մշակի» մէջ...

Խեղճ Համբարձում Մելիքեան, արի հիմա լաւութիւն արա։ Բայց հոգ չէ, թող Արսէն Կրասիլնիկեանը իմանայ, որ «Բագուի Ձայնը» բնաւ չի կատարի այն սարկական և լակէյական դերը նրա առաջ, ինչ որ կատարում է «Հորիզոնը» Հ. Մելիքեանի առաջ, չը նայելով որ Ա. Կրասիլնիկեանը դեռ ինտելիգենտ մարդ է, իսկ Հ. Մելիքեանը իր ուսումը ստացել է Բզօնայի համալսարանում։

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՆՈՒԻՐԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Երևան, 24 դեկտ.

Խորին շնորհակալութիւնս եմ յայտնում Ջուղայեցի Սբր. Աբրահամեանին, որ նուիրեց ս. Թադէոս Առաքելոյ վանքին ջրաղացի երկու հատ քարեր։

Վանահայր ս. Թադէի վանուց
Ղեւոնդ արեղայ Գասպարեանց

◆ Ստացանք Ստեփան Եարղուլեանից յօգուտ Հայուհեաց Որբախնամ Ընկերութեան՝ Ի. Գարեձիլովի դագաղի վրա պսակ դնելու փոխարէն 10 րուբլի։

◆ Կ. Հ. Բ. Ընկ. խորհուրդը Նոր-Տարվայ և Ծննդեան տօների առիթով ստացել է հետեւեալ նուիրատուութիւնները. յօգուտ աղքատների—Սնացական Խուռնիցից 10 ր., մի ոմնից 6 ր., Գարեգին Ալաջանեանից 5 ր.։ Ցօգուտ Ջրի և Էջմիածնի աշակերտական ճաշարանի—Բագուից եղբ. Մայիլեար-

[illegible]

ՕՐՎԱՅ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

◆ «Россія»-ն մի յօդուածի մէջ [illegible]

[illegible]

ուր գրութիւնը հասել է կրիտիքական կէտի։

◆ Լոնդոնում ֆէլդմարշալ Ֆրէնչի նախագահութեամբ կայացաւ 70 գեներալների գաղտնի խորհրդակցութիւն Ցաբէրնի դէպքերի առիթով, որոնք խախտում են միջազգային դրութիւնը։

◆ Փաստաբան Դէբօնը յայտնեց Պարիզի ոստիկանութեան, որ մի թիւրք ուսանող խոստովանել է իրան, թէ ապրում է Պարիզում, սպասելով «Մ. և Ա.» կոմիտէտի յանձնարարութեանը։ Մասնակից չը լինելով Շէրիֆի կեանքի դէմ կատարված մահափորձին, ուսանողը սարսափով սպասում է այդ տեսակ յանձնարարութեան, որովհետև հակառակ դէպքում ինքը ենթարկվելու է տէրրորի կոմիտէտի էմիսարների ձեռքով։

◆ Սպանիայում ևս 20 սատիճան սառնամանիքներ են։ Փչում են լեռնային քամիներ։ Ազգաբնակութիւնը մահանում է ցրտից։ Քաղցած գայլերը թափառում են գիւղերում։

◆ «Rechs Post»-ի ասելով, Ռուսաստանը տեղային կերպով պատերազմական պատրաստութիւններ է տեսնում Լեհաստանում և Մալօրօսիայում։

◆ Տօկիօյում մեռաւ ծովապետ մարշալ կոմս Իտօն։

◆ Եապօնիայում, Սակուրաշիմա կղզում սկսված հրաբխային վիժուածքից մահացել են աւելի քան 100,000 մարդ։ Կաղօշիմօ քաղաքը ծածկված է 5 մետր աւազով։ Կղզուն անկարելի է մօտենալ, որովհետև նաւահանգիստը լի է լավայով։ Հրաբուխները շարունակում են գործել նոր ույժով։

◆ Թէհրանում ուժեղ պայքար է տեղի ունենում մէջլիսի ընտրութիւնների առիթով։ Եռանդով գործում են սօցիալիստները։ Իրանի գաւակները ընտրողական քուէները ծախում են 40 կօպէկից մինչև մի բուբլով։

◆ Պարսից պետական գանձապահ Մօրնարը մեկնում է Բրիւսել 833 բելգիացու պարսկական ծառայութեան հրաւիրելու նպատակով։ Պարսից ֆինանսների մինիստրութիւնը իր կողմից այդ բանը համարում է ծանր բեռ բիւջէի համար և ներհակ ռուսական շահերին։

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆԸ ՑԱՑՏՆՈՒՄ Է

ԷՐԶՐՈՒՄ, Քարմին.—Ձեր ակնարկած չորս թղթակցութիւններից և ոչ մէնը չէ հասել մեր ձեռքը։

Խմբագիր-հրատարակիչ՝ Հ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

ՏԵՂԵԿԱՏՈՒ

ՏԻՐԱԺ

I փոխառ. խաղարկու. տոմսերի, խաղացված 2 յունվարի 1914 Թ.

500-ական ր. տարած տոմսերի աղիւսակը

№№ սերիաների	№№ տոմսերի	№№ սերիաների	№№ տոմսերի	№№ սերիաների	№№ տոմսերի
9492	8	19728	46	10886	22
1179	24	3949	23	14280	27
11031	41	15417	23	18015	16
3368	12	15421	40	5215	18
6338	15	15463	5	15998	48
19332	12	2990	15	12725	5
11210	41	4373	1	4987	29
9282	42	9441	49	13419	18
7341	15	10926	36	419	32
10010	15	14318	33	11714	9
18103	7	7393	16	16536	39
19746	12	11385	8	16270	46
5520	24	19758	27	2098	1
2283	39	4308	49	7022	37
215	19	14391	16	14146	36
18019	49	5348	29	16785	22
1056	35	10025	13	14687	29
13854	10	8927	3	11951	10
11435	14	11360	20	2568	37
6125	6	8986	30	3782	43
17234	9	10414	33	16253	30
1741	26	8352	45	4143	10
16972	1	13852	13	2456	7
1222	19	925	25	18600	3
13955	36	10295	25	10474	37
14620	30	5869	37	4911	26
14769	2	18458	14	2054	7
7956	8	16432	33	17549	4
61895	12	6243	33	18040	50
12573	9	19864	30	6919	3
14275	5	14808	32	4727	21
3140	34	5702	33	7488	28
11616	15	4520	22	4485	40
17220	12	14934	11	15268	17
18395	31	1912	19	18895	6
2535	40	14594	32	17386	42
8910	39	7726	22	16204	15
18418	6	4533	36	16874	10
17054	29	16878	21	1605	46
13419	50	10516	36	11389	38
2448	9	19465	48	5641	49
2391	35	16265	5	2182	41
583	8	5801	3	5198	3
64	26	12493	11	17514	18
18780	21	14259	44	2601	43
4709	28	13331	11	17318	35
1107	28	18166	30	4180	15
15534	31	12120	15	8587	33
7473	27	3207	4	14513	44
5498	24	15653	31	5829	24
2322	9	13406	3	12974	26
17678	16	19049	27	14309	31
14116	2	10152	35	7526	34
11215	49	5950	14	18428	40
6069	17	8065	42	18827	49
18332	30	19410	42	18540	24
18684	19	18606	28	12588	27
908	29	1611	14	7203	28
15703	47	15590	40	5988	17
6196	16	18874	28	5001	45
7033	28	14094	19	8910	29
5006	26	7376	40	12212	44
16204	30	19003	27	17500	14
19	30	17365	36	8334	12
16633	19	2502	1	14747	16
18952	14	3354	13	5989	13
3616	7	17267	15	600	24
7132	39	5896	20	5708	36
10968	45	15366	44	19896	29
8264	2	8660	43	5743	18
7496	44	17626	32	13271	13
19143	12	17573	11	13158	30
495	36	18096	17	16236	8
2435	32	14551	1	11769	13
2825	14	12539	49	10565	27
3674	33	14042	10	10805	45
6520	47	3374	31	14742	43
791	16	11869	2	7194	15
7057	23	13026	27	10976	38
10145	12	8803	14	19534	14
10495	21	15442	30	19081	23
14783	29	15438	37	17629	33
10129	16	3762	1	6527	33
16831	4	3267	15	11272	49
15421	10	15990	33	7803	20
6869	14	6962	4	7771	48
1344	31	17379	15.		

Հանգած տոմսերի սէրիաների համարները.

9595,	4242,	16657,	14085,	19113,
1706,	10640,	5702,	16535,	3411,
131,	10989,	5463,	8839,	14560,
343,	15981,	3856,	405,	352,
19992,	18370,	18653,	4745,	6286,
10189,	14279,	15908,	734,	6892,
13134,	252,	4147,	10768,	7401,
11309,	10328,	16460,	17834,	1158,
671,	1080,	8736,	8621,	7701,
6192,	12221,	4597,	10897,	5237,
11123,	6680,	12999,	4396,	13119,
15464,	6030,	5273,	17137,	6683,
5004,	8130,	4789,	13658,	5151,
2110,	12171,	10508,	18566,	4195,
14306,	7054,	8968,	17179,	1536,
4125,	6784,	11075,	11819,	4628,
6191,	13993,	1494,	17525,	11317,
2559,	16846,	6793,	65,	7894,
13063,	4495,	6244,	16753,	4036,
386,	10764,	13551,	11043,	19408,
8792,	4333,	19590,	10425,	4722,
6086,	15166,	3475,	944,	7295,
19340,	5554,	15428,	838,	15729,
6034,	16355,	4555,	5138,	19614,
18902,	13344,	17422,	2771,	6326,
119,	319,	16048,	18713,	12579,
18741,	7961,	14529,	2059,	4551,
3884,	6095,	9942,	4155,	2512,
2689,	12672,	302,	4824,	1826,
4203,	13056,	1398,	2188,	7480,
7414,	15715,	15297,	3706,	1046,
1072,	19077,	19161,	19948,	17393,
14195,	11162,	17709,	15224,	5595,
9607,	8729,	1644,	1810,	9361,
9155,	9153,	8810,	811,	16237,
18616,	6843,	13801,	11600,	4897,
4182,	7804,	15894,	13328,	10906,
14616,	3206,	17690,	1754,	8221,
5069,	805,	16784,	15022,	19281,
15106,	12758,	9418,	19364,	8228,
3355,	760,	3268,	10054,	7010,
14741,	6774,	11262,	1205,	12174,
10272,	17813,	4345.		
815,	4072,	9123,	14090,	18632,
7676,	5000,	9210,	11689,	19731,
17212,	656,	9207,	7564,	2192,
6171,	9589,	7056,	12675,	16446,
3540,	2489,	4162,	11521,	588
471,	19052,	12296,	16965,	10540,

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՄԱԶԵՐԻ ՆԵՐԿ

ԸՆԿՈՒԶԵԱՑ ԷԿՍՏՐԱԿՏԻՑ

այն առաւելու թիւնն ունի, որ նա միանգամայն անվնասակար է։ Ներկում է սպիտակ, շէկ և ամեն գոյնի մազերը արագ և հիմնաւոր կերպով։ Իւրաքանչիւրը կարող է № 4711 ներկով իր մազերին տալ նրանց նախկին, բնական գոյնը։

Գործածելու եղանակը կցված է իւրաքանչիւր սրուակին։ Ծախվում է թէ սև, թէ շագանակագոյն, թէ մութ և թէ բաց-խարտեաշ գոյների։

1 սրուակը 1 ր. 20 կ. և 2 ր.։

(M. 544854) 8—1

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Բժշկ. Բ. Նաւասարդեանի

Հիմնված 1880 Թ.

(Կուկիա, Վօրօնցովի արձանի հանդէպ)

Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից

606»-ի և «914»-ի ներարկում բժշկական խորհրդակցութեամբ՝ առ. 11—12 ժ.

ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ

Բ. Ա. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ—11—12 ժ. վեըաբուժութեան վեներական (սիֆիլիս) հիւանդութիւն։
Բ. Գ. ԱՂԱՄԱՐԵԱՆ—1—2 ժ. ներքին և երեխայոց հիւանդութ.։
Զ. Ի. ԲԱՐԱՆԱՍԵԱՆ—10—11 ժ. մանկաբարձութիւն, կանանց և երեխայոց հիւ.։
Մ. Մ. ԲԵՆԻԱՄՕՎԻՉ—10—12 ժ. ականջի, կոկորդի և քթի հիւանդութ.։
Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—11—12 ժ. մորթու, վեներական, վիրաբուժութեան և միզաստ. հիւ.։
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆ—12—1 ժ. ներքին և երեխայոց հիւ. և ծաղկահատ.։
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՏԷՐ-ԴԱՒԹԵԱՆ—12—1 ժ. մանկաբարձութիւն և կանանց հիւ.։

ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ

Մ. Գ. ԱՒԵՏԻՍԵԱՆ—6—7 ժ.։

Վճարը 50 կ.։ Չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։

Հիւանդանոցի վերատեսուչ՝

Բժշկապետ Բ. Նաւասարդեան

1. 0—4

Բժշկ. ֆէլդշէր Ա. Գ. ԵՍԱՅԵԱՆԻ

1) «Գաղտնի հիւանդութիւնների բժշկարան» (կանանց և տղամարդկանց վեներական և այլ ցաւեր), բազմաթիւ բէցէպտներով, խորհուրդներով և նկարներով։ Ամենքին հասկանալի։ Գինն է 50 կ.։
2) «Ծիծաղի ակնոց», ծիծաղաշարժ անեկդօտների և Մօլլայի ընտիր առակների ժողովածու. տկճարի նկարը գրքի երեսին՝ խիստ ծիծաղաշարժ։ Գինը 20 կ.։
3) «Միւնեօյն դագաղում», պատմուածք հայ-թիւրք. կռիւներից. գիւղական նկարն.։ Գինը 7 կ.։
4) «Րաֆֆի» պատկերով։ Գինը 10 կ.։

Այս բոլոր գրքերը միասին պահանջողներին ձրի ուղարկում եմ «Ներկարմաշի սալվարը» ծիծաղաշարժ ժողովիւր։ Գրքերի գինը և ճանապարհածախսի համար 17 կօպ. մարկաներ առաջուց ուղարկել։ Հասցէս՝ Тифлисъ, Семеновская ул. № 9. А. Г. Есаянцу.

(Հ. Կ.) 44. 100—84

Փոխատու Դրամարկղ
„ТОВАРИЩЕСТВО“

Պուշկինսկայա փ. № 4, Բէրուչեվի (նախկին Ռաբինօվիչի)։

Տալիս է դրամ ամեն տեսակ առարկաների գրաւականներով, նոյնպէս և ընդունում է օտար քաղաքներից փոխադրված գրաւականներ։

(Կ. Չ.) 13. 3—1

ՇԱՄԱԽՈՒ հայոց ծխ. դպրոցի համար հարկաւոր է

ՄԻ ՈՒՍՈՒՑԻՉ կամ

ՈՒՍՈՒՑՉՈՒՀԻ

24 դասով։ Մինչև տարվայ վերջը 275 ր. ռոճիկով։ Հեռագրով դիմել հոգաբարձութեան։

4. 3—3

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼ. ՄԻ ՔԱՆԻ ՆԱՄԱԿՆԵՐԻՑ

Մեծ. Պ... Թոյլ տուէք անկեղծօրէն շնորհակալութիւն յայտնել Ձեզ Ձեր հռչակաւոր գիւտի համար։ Ձեր «ՄԻԳՐԵՆՕ-ՆԵՐՎՕԶԻՆԸ» դադարում է ինձ սարսափելի տանջանքներից... Ցարգանքով Ն. Բէրդեայեվ. Նօվգորօդ։

Մեծ. Պ... Ձեր «ՄԻԳՐԵՆՕ-ՆԵՐՎՕԶԻՆ» դեղափոշին ներկայացնու ամենահռչակելի դեղը, և կողմնակի երեւոյթներ չէ առաջացնում. այդ պատճառով էլ հաճախակի օգտվում նրանից իմ գործունէութեան ընթացքում։ Կամենեց-Պօդոլսկ. բժ. Վ. Ալեքսանդրօվիչ։

Մեծ. Պ... Յայտնում եմ իմ խորին շնորհակալութիւնը Ձեր «ՄԻԳՐԵՆՕ-ՆԵՐՎՕԶԻՆ» դեղափոշու համար։ Այժմ ինձ միանգամայն առողջ եմ զգում։ Ցարգանքով Ի. Ա. Սկվօրցօվ. Րօստով Դ./Վ.։

Մեծ. Պ... Ձեր «ՄԻԳՐԵՆՕ ՆԵՐՎՕԶԻՆ» դեղափոշին հռչակելի ազդեցութիւն է անում։ Իմ մայրը և ես այդ դեղով ենք ազատվում մեր սարսափելի հիւանդութիւնից։ Սիօսլեց քաղ. Պէլցկի Նաւ., Ա. Իժիլեաէվա.

Մեծ. Պ... Պաշտօնակիցներիս և իմ կողմից յայտնում եմ Ձեզ սրտագին շնորհակալութիւն Ձեր հռչակաւոր «ՄԻԳՐԵՆՕ-ՆԵՐՎՕԶԻՆ» համար։ Օդէս. I Փոխ. Վարժ Ընկ., Ցարգանքով Ս. Դամսկէյ։

Մեծ. Պ... Ձեր «ՄԻԳՐԵՆՕ-ՆԵՐՎՕԶԻՆ» դեղափոշին ամենալաւ դեղն է համարվում։ Դ-ր Ա. Գ. Վարցեն. Վարշավա։

Փոքրիկ փաթեթներով ուղ. է գոնէր։ Апт. А. Гонсецкій, г. Плоцкъ, с/д.

(B. 54167) 11—6

„ՄՇԱԿԻ“ ԽՄԲԱԳՐԱՏԱՆԸ

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԵՆ

ԵՕԳՈՒՏ ՀԱՅ ԱՐԿԱԾԵԱԼՆԵՐԻ

հետեւեալ հրատարակութիւնները.

1) «ԳԵՂՈՒՆԻ» պատկերազարդ հանդէսի 1906 Թ. համարը, յօդուած կովկասահայ արկածեալների . 4 ր.
2) «ԳԵՂՈՒՆԻ» պատկերազարդ հանդէսի 1909 Թ. համարը, յօդուած Ադանայի արհաւիրքներին ենթակայ հայերի . . . . 4 ր.
3) «ՀԱՅԻ ԿՏՈՐ ԶԷՅԹՈՒՆՑՈՒՆ», յօդուած Զէյթունի հայ սովեալների 2 ր.
«ՏՆԱՅԻՆ ԲԺՇԿԱՐԱՆ», բժշկպ. Գ.
4) Բաբեանի I հատոր, Բնախօսութիւն եւ անդամազննութիւն . 1 ր.
II հատոր, Հիւանդութիւններ (վարակիչ, ներքին, կաշուի), դեղարան, բառարան . . . 1 ր. 60 կ.
5) «ՇԷՔՍՊԻՐ ԵՒ ԻՐ «ՀԱՄԼԷՏ» ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԵԱՆ ԱՂԲԻՒՐՆ ՈՒ ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ», Պ. Ադամեանի 1 ր.
6) «ԵՐԿԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՊՈՒԿ», Քամալեանց Ս.-ի . 50 կ.

Յիշեալ գրքերը Թիֆլիսում մեզանից գնողները կարող են իրանց իսկական գներով ձեռք բերել։

Թիֆլիսից դուրս պահանջողների հաշւին է ճանապարհածախսը։

1. 0—4

ԱՌԵՒՏՐԻ ԵՒ ԱՐԴԻՒՆԱԲ. ՄԻՆԻՍՏՐ. ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔՈՅ ԳՏՆՎՈՂ

ՀԱՇՒԱՊԱՀԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՆԵՐ
Ն. Ռ. ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆԻ

Գոյութիւն ունի 1895 թ.

Հեղինակ առեւտրական հաշւապահութեան ձեռնարկի և զանազան մասնագիտական ձեռնարկների։

Տալիս է երկու սեռի անձանց մասնագիտական առեւտրական գիտութիւն 4-ԱՄՍԵԱՅ ԴԱՍԸՆԹԱՑՔՈՎ, ամենօրեայ պարապմունքներով։

Դասընթացքներում անցնում են.—Առեւտրական և արդիւնաբերութեան զանազան ճիւղերի հաշւապահութիւն, նաւթարդիւնաբերութեան և նաւթագործութեան ճիւղի հետ միասին, զանազան մեթօդներով, կատարեալ խրացումն կրկնակի իտալական սիստեմով և առեւտր. թւաբանութիւն, առեւտր. նամակագրութիւն մայրենի և առեւտրական իրաւունքները, քաղաքատնտեսութիւն, վատ ձեռագրի ուղղումն։

Ոչ պարտադիր առարկաներն են՝ 1) Օտար լեզուներ, 2) Ստենօգրաֆիա (սղագրութիւն) և 3) Ռեմինգտօնի վրա գրել։

Ուսուցիչները բարձր կրթութիւն ստացած մասնագէտներ են, որոնք գործնականապէս և տեսականապէս պատրաստված են ամեն մի առարկայի համար առանձին։

Վկայագրերը տրվում են մինիստրութեան թոյլտւութեամբ։

Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ից 1914 Թ.։ Խնդրագիրների ընդունելութիւնը ամեն օր, առաւօտեան ժամը 9—11-ը, երեկոյեան 5—7-ը։ Ծրագիրը և կանօնները տրվում և ուղարկվում են ձրիաբար։ Դասընթացքներին կից հաստատված են քիչ պատրաստված անձանց համար առանձին պատրաստողական և լրացուցիչ դասարաններ ռուսաց լեզուի և թւաբանութեան համար։

Անձամբ և նամակներով դիմել՝ Тифлисъ, Учредит. Бухг. Курсовъ Н. В. Абраамяну, Николаевская, 22, Телефонъ 7—44.

(Կ. Հ. Ե.) 1153. 0-12

Առեւտրի եւ Արդիւնաբերութեան Մինիստր. տնօրէնութեան ներքոյ գտնվող

Տ. Մ. ՓԻԼՕՅԵԱՆԻ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻ ԿՈՒՐՍԵՐՈՒՄ

Թիֆլիս, Միխայէլեան պր. 24/4. Տէլէֆօն № 976.

Տալիս են երկու սեռի անձերին մասնագիտական առեւտրական կրթութիւն։

Դասընթացքն աւարտողներին տրվում են ատտեստատներ։

Գործնական պարապմունքները կատարվում են կուրսերում՝ Լօնդօնի Pitman և սրէցի Pigier դպրոցների ձեւով կազմակերպված Muster-Comptoir-ում։ Նիւթերն առնվում են բէալ կեանքից։ Առարկաներն են. ա) պարտադիր. 1) Հաշւապահութիւն (պարզ, իտալ., գերմ., ֆրանս., ամերիկական, բանկային և գործարանական). 2) Առեւտրական թւաբանութիւն. 3) Քաղաքատնտեսութիւն. 4) Օրէնսգիտութիւն (առեւտրական իրաւունք, մայրենի կանօնադրութիւն). 5) Առեւտրական թղթակցութիւն. 6) Թւաբանութիւն համրիչի վրա. 7) Վայելչագրութիւն, (ամենավատ ձեռքի ուղղումն), արագագրութիւն. բ.) ոչ-պարտադիր. 1) Օտար լեզուներ. 2) Սղագրութիւն. 3) Դակտիլլօգրաֆիա (ռեմինգտօն և այլ.) և 4) Առեւտր. թղթակցութիւն օտար լեզուներով։ Զբաղմունքները կատարվում են և զատ-զատ։ Ունկնդիրների թիւ շատութեան պատճառով բացվում է երկրորդ զուգընթաց բաժանմունք, որը մանաւանդ յարմար է օտաքաղաքացիների համար։ Ունկնդիրների թիւը սահմանափակված է։ Պարապմունքների սկիզբը յունվարի 15-ին։ Խնդիրների ընդունելութիւնը առ. ժամը 10—12-ը և երեկ. 4—7-ը։ Ծրագիրը և կանօններն ուղարկվում և տրվում են ձրիաբար կուրսերի շէնքում։ Կուրսերը ֆիրմաներին յանձնարարում են հաշւապահներ, օգնականներ և առեւտր. այլ ծառայողներ՝ կուրսերի ընթացաւարտներից և իրանց ընդունակութեամբ աչքի ընկնողներից։ (Ընթացիկ տարում կուրսերն ունեցել են 284 ունկնդիր, որոնցից 53 հոգի իգական սեռից)։

1151. 0—21

Առեւտր. դպրոց (ԻՐԱՒՈՒՆՔՆԵՐՈՎ) և Հաշւապահական կուրսեր

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ԶԱՔ. ՏԷՐ-ՍՏԵՓԱՆԵԱՆԻ

Ընդունելութիւնը և պարապմունքների սկիզբը դպրոցում յունվ. 8-ից—առ. ժամը $8^{1}/_{2}$-ից մինչև ցեր. ժ. 2-ը. իսկ կուրսերում՝ յունվ. 15-ից—առաջին խմբի հետ՝ ժամը $2^{1}/_{2}$-ից մինչև 5-ը երեկ., երկրորդ խմբի հետ՝ ժ. $7^{1}/_{2}$-ից մինչև 10-ը երեկ.։ Վաճառվում են դասագրքեր՝ ՍՈՎՈՐԵՑԷՔ ՀԱՇՒԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆԸ ԱՌԱՆՑ ՈՒՍՈՒՑՉԻ։ Միխայլովսկի պր. № 17. 1213. 10—5

(օ. մ.)

Типографія канцеляріи Намѣстника Его Императорскаго Величества на Кавказѣ Лорисъ-Меликовская улица, домъ казенный